

ekmek ve gül

Sosyalizmi kurmak
Adem'den değil
Havva'dan başladı **11**

Sennur Sezer
yaşıyor; Dirençle **12**

Gülüşümüzü
eksilttiler, ama
asla umudumuzu
değil **14**

**Kırmak gerek bir gönülsüz çiçeği
Ve sokmak toprağa
Yeşersin, çoğalsın
Direnç örneği...**

Sennur Sezer

Rızamız yok hayatımızın karartılmasına

İÇİNDEKİLER

İnsandan insana kurulan bağ ayakta tutacak kadınları.....3	Banu Bülbül
'Eğreti Yaşamlar'ın mahalleli kadınlara gösterdiği.....5	Adile Doğan
Üzüntümüz insana dair, mücadelemiz de öyle.....5	Fatma Öztürk
Hayatımızı cehenneme çevirenlere karşı.....6	Ceyda
Aile Bakanı bize reva gördüğüyle yaşayabilir mi?.....6	Yasemin Öztürk
Asıl müebbetlik; mahkemeler, yasalar ve hükümdür.....7	Yasemin Öztürk
Zeliha.....8	Meltem Teker
Yasakların 'Ofsayt' a düşürdüğü kadınlar.....9	Hilal Tok
TARİH: Ekim Devrimi.....10	Müslime Karabatak
Sennur Sezer yaşıyor; Dirençle.....12	Gülsüm Cengiz
Kötülüklerle şiirlerle yanıt verdik.....13	Kamile Karkuş
Gülüştümüzü eksilttiler ama asla umudumuzu değil.....14	Sevil Aracı
102 can ve oğlum için adalet!.....15	Nuray Coşgun
Ayağımdaki nasırın hesabını kim verecek?.....16	
Eşitsizlik evde de fabrikada da aynı.....16	
Başbakan 'sendikalaşmaktan korkmayın' mı dedi?.....17	Bahar Koza
Din adına hem inancımızı hem emeğimizi sömürüyorlar.....18	Aliye Malkoç
Zaman kısıtlı da olsa bir araya gelmeye değer.....18	
Gece 3'e kadar, 3 bin parça iş, günde 30 liraya.....18	Neslihan Karyemez
BEKEV'den 'eğitim seferberliği'.....19	Emine Uyar
Sadece çocuklarımızın değil ülkenin de geleceği karartılıyor.....19	Heval Yıldız Karasu
Bizden kazanmasalar eğer bir saniye burada tutmazlar.....20	Neslihan Karyemez
Okullar açıldı, masrafı boyu aştı.....20	Zeynep Çelik
Katil kim?.....21	Serpil Savumlu
İrem Derici, Rihanna ve 'Body Positivity'.....22	Ezgi Unay
MEKTUBUMUZ VAR.....23	

Mahkeme kürsülerinde hâkimlerin gördüğü tecavüz davalarında, cinsel şiddet suçlarında, çocuk evliliklerinde kadınlara, kız çocuklarına zorla yapıştırılan, akla, izana, vicdana sığmayan sözde 'rıza' gerekçesinin nasıl büyük bir fütursuzlukla kullanıldığını, kadınların iradesinin, haklarının, yaşamlarının her aşamada nasıl gasp edildiğini görüyoruz nicedir.

Hedeflenen tek adam rejiminin yerleştirilmesi için 'yerli ve milli' bir toplum yaşamının dizaynında da aynı fütursuz tutumun tezahürü var karşımızda. Meclis açılır açılmaz, müftülere nikâh yetkisi veren Nüfus Hizmetleri Kanun Tasarısı alelacele komisyondan geçirildi, işte o sözde 'rıza'yı üreten boşanmaların önlenmesi için kurulan komisyonun akıl almaz önerilerle dolu raporu Meclis Genel Kurulunda oylamaya açıldı.

Kadınların temel haklarını ayaklar altına alan bu yasaların ve öngörülen uygulamaların daha çok kadının hayatına mal olacağını, şiddetin, çocukların tecavüzcüleriyle evlendirilmelerinin önünü açacağını, kadını her bakımdan korumasız, güvencesiz bırakacağını bıkıp usanmadan dile getirdi kadınlar. Sokaklarda, Meclis önlerinde haykırarak seslerini duyurmaya çalıştılar, bu yasalara dur dediler.

"Hayatımızın karartılmasına izin veremeyeceğiz", "Eşit ve özgür bir hayat için bu yasalar böyle geçmez" diye OHAL koşullarının baskıcı koşulları altında iradesini duyurmaya çalışan kadın kitleleri varken, yöntem yine zorla 'rıza' üreterek kadınların haklarını, hayatlarını tırpanlamak. Çünkü yerleştirilmeye çalışılan tek adam/tek parti rejiminin saltanatını güvenceye alması için, evlerde de bu zihniyetin daha fazla tezahür etmesine ihtiyacı var.

"Rızamız yok hayatımızın karartılmasına" diyor ve demeye devam edecek elbette kadınlar. Üzerlerine nasıl bir karanlıkla çullanılırsa çullanılsın. Çünkü o karanlıklara ışık olan, o karanlıkları açacak gücün soluğu yüz yıldır sönmedi belleklerde. Hiçbir ekonomik, dini, yasal kısıtlamayla engellenmeden, kadınlara özgürleşmeleri için tüm gerekli zemini sağlayan Ekim Devrimi'nin büyük mirası, dersleri heybemizde. Ekim

Devrimi'nin ilk uygulamaları da yeni bir toplumun yeni kadını, erkeğini ve ailesini yaratmak çabasıyla kadına ve aileye dairdi. Devrimin ilk işi kadını evden dışarı çıkarmaya, üretime katmaya, özgürleştirmeye yönelik, eski ailenin cendresinden kurtulması için, eksiksiz tanınan haklarından fiilen yararlanması için kadınları güçlendiren adımlar atmak olmuştur.

Ekim ayı büyük umutların ayyıken acılarının da ayı bizim için. 10 Ekim katliamında yitirdiklerimizin anısı da, iki yıl önce bugün yitirdiğimiz Sennur ablamızın şiirleri de umut olmaya, ışık olmaya, direnç vermeye, yol göstermeye devam ediyor... Onun 'İnsanlar öldürülürken' şiirinde,

"Yıldık mı, yorulduk mu, döndük mü, önemli bu

Sığındık mı bilinen çaresiz yalanlara
Ölenler, öldürülenler kırdı mı direnmeyi
İşlemedi mi dipte kanayan eski yara?"
dizeleriyle sorduğu soru ile çocuklarımızı za vereceğimiz yanıt var aklımızda.

Ne yıldık, ne yorulduk, ne döndük yolumuzdan...

İsteklerimizin, özlemlerimizin ve hayatımızın sınırlarını bizi dinlemeyen, irademizi temsil etmeyen bir Meclis ve onun çıkartacağı yasalar belirleyecek değil ya... Yıllardır "Üç çocuk doğur, annelik kut-saldır" diyenlerin attıkları her adımla çocuklarımızı geleceksizliğe mahkum ettiklerini gördük. "Kadına şiddeti önleyeceğiz" diyenler her ağzını açtığında aramızdan birinin eksildiğini gördük. "Çocuk istismarına af yok" diyenlerin istismar yuvalarına hibe ettiği zenginlikleri gördük. "Kadınlara istihdam yaratıyoruz" diye emeğimizi daha ucuz ve daha güvencesiz hale getirdiklerini gördük. "İstikrar" diye diye çarşı pazar fiyatlarını her geçen gün nasıl artırdıklarını, "silah alacağız" gerekçesiyle sırtımızdaki vergi yükünü daha da katmerleştirdiklerini gördük. "OHAL'i biz devlete karşı ilan ettik" diyenlerin grevleri yasakladığını, üstüne çıkıp patronlara açıkça "OHAL'i grevleri yasaklamak için kullanıyoruz" dediğini gördük.

Ne çaresizliğe sığınacağız, ne direncimizi kırmalarına izin vereceğiz...

Biz kadınlar; kaderimizin kim-senin iki dudağı arasında olmayacağı, eşitliğin her alanda güvence altına alındığı, ne giyeceğimize, nasıl davranacağımıza kim-senin karışamayacağı, kadınlara ve çocuklara karşı işlenen suçların cezasız kalmayacağı bir düzen istiyoruz. İnsanca çalışıp insanca yaşayabileceğimiz, eğitim ve sağlığın sorun değil hak olduğu, güvenli bir gelecek ve barış içinde bir ülke istiyoruz.

Biliyoruz, vermeyecekler... Ama bilsinler ki bizim esarete ve karanlığa rızamız yok!

Her sayımızda "hayatının karartılmasına" izin vermeyen, vermek istemeyen yeni kadınlarla buluşmaya devam ediyoruz. Bu ay da birçok ilden ve ilçeden kadınlar, sorunları ve soruları, sevinç ve kaygıları, isyan ve dirençleriyle yer buluyor sayfalarımızda. Umudumuzu ve direncimizi çoğaltmak için mektuplarımızı, yazılarımızı bekliyoruz.

ekmek ve gül

posta@ekmekvegul.net

Günlük **EVRENSEL** gazetesinin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Cemal Dursun

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Çağrı Sarı

Yönetim Yeri: Adres: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL

Tel: 0850 302 20 67

Fax: 0212 654 15 04

Dağıtım: Doğan Dağıtım AŞ
Baskı: SM Matbaacılık
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad.
Altay Sokak. No:10 (A Blok)
Yenibosna-Bahçelievler /
İSTANBUL
Tel: 0 212 654 94 18

İnsandan insana kurulan bağ ayakta tutacak kadınları

Banu BÜLBÜL
Psikolog

Evrensel gazetesinde yayınlanan “Eğreti Yaşamlar” yazı dizisinde anlatılan hikayeler yalnızca İstanbul Pendik’teki Esenyalı Mahallesinde yaşayan kadınların değil, büyük kentlerin kıyısında “eğreti” duran mahallelerde yaşayan yoksul kadınların ve sanki sadece kadınların sorumluluğunda gibi görülen çocukların ortak öyküsü ne yazık ki...

Nuran’ın ve Sinem’in, bir annenin kızın dışlanma, aşağılanma, yoksulluk, taciz ve tecavüzlerle geçen hayat hikayelerini okuduk ilkin. Sonra mahallenin eczacısı Ayşegül’e, terzi Hatice’ye kulak verdik. Ardından Sağlık Ocağındaki doktorun gözlemlerini ve son olarak Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinden Adile ve Yasemin’i okuduk.

Peki ne gördük?

1) Devlet yasalarla taahhüt ettiği görevleri yoksul kadınlar için yerine getirmiyor!

Kadınların yaşadığı zorlukların yaşamları boyu katlanarak devam etmesinin önemli bir nedeni genel olarak sağlık ve eğitim sisteminin yoksulların ihtiyacını karşılamaktan uzak olması. Kadınların yoksulların da yoksulu olduğunu biliyoruz. Esenyalı’da yaşayan kadınların, sağlık personelinin, oradaki emekçi kadınların anlatılarından görüyoruz ki kadınların ya da çocukların şiddet görmesi durumunda koruyucu mekanizmalar devreye girmiyor. Devletin ilgili bakanlıklarının yürüttüğü zaten yetersiz olan şiddet önleyici çalışmalarsa tümüyle ortadan kalkmış. Doğum kontrol yöntemlerine, şiddete karşı kadınların güçlendirilmesine, ebeveyn eğitimine dair devletin yerine getirdiği cılız işlevlerin de son yıllarda neredeyse tümüyle tükenmesiyle birlikte ka-

dınların içine düşürüldüğü cehalet ve yoksulluk onları erkeklerin insafına terk ediyor. Erkeklerin egemen olduğu bir dünyanın vicdanına terk edilen kadınların durumunun ne olabileceğini ise haberleri izleyen ve neredeyse her gün rastladığımız kadın cinayetlerinden haberdar olan herkes biliyor. Hal böyle olunca da gerçek bir çürümenin, yozlaşmanın, ruhsal zorlanma ve dağılmanın yaşanmasına ve bulunduğu yerden etrafına yayılmasına tanıklık ediyoruz.

2) Kadınların ruh sağlığı bunca tehdit altındayken çocukların sağlıklı olması beklenemez

Nuran’ın hayatı önce aile içi cinsel istismar sonra çocuk yaşta evlilik ardından kocasından gördüğü şiddet, çok sayıda evlilik, tecavüz ve diğer şiddet türlerinin sürmesi, yoksulluğun hiç değişmemesi, çoğunu terk etmek zorunda kaldığı pek çok çocuk doğurma gibi zorlu yaşantılarla devam etmiş. Şu anda da bir kısmı yaşadığı travmalardan kaynaklı çok sayıda fiziksel yıkım var bedeninde. Ruh sağlığının yerinde olmasını zaten bekleyemedik belli ki iyi değil, “insan gibi olabilmek” için sürdürdüğü mücadeleler bir türlü sonuç vermemiş, “iyi birine benziyor” diye takip ettiği erkeklerin hemen tamamından zarar görmüş. Şimdi çocuklarının yaşamı farklı olsun diye çabalyor ama bu kadar tükenmişken çocuklarını güçlendirmesi ne kadar mümkün?

Esenyalı’da uzun süredir çalışan aile hekiminden öğreniyoruz çocukların durumunu.

Anlatılanlardan kadınların çocuklarıyla evde ne yapacağını bilmediğini, çocukların gidebileceği kreşlerin olmadığını görüyoruz. Çocukların beslenme, güvenlik, sağlık, barın-

ma gibi en temel ihtiyaçlarının dahi karşılanmadığı koşullarda ruh sağlığı hizmetinin öncelikli görülemeyeceğini biliyoruz. Bu nedenle öncelikle mahalledeki beslenme sorunlarının çözülmesi gerektiği ortada. Ardından evlerde gerçekleştirilecek sağlık taramaları, önleyici hizmetler ve eğitimler. Hemen devamında da ruh sağlığı taraması ve destek gerçekleştirilmeli. Elbette tüm bunların mücadele edilmeksizin gerçekleştirilemeyeceği de ortada. Neredeyse tüm dünyada sosyal devletin yok edildiği bir dönemde devlet, kendiliğinden yoksulların mahallelerine sunduğu hizmeti artırmayacak. Tersine azaltacak. O nedenle bir psikolog olarak da oradaki çocukların ruh sağlığı hizmetine kavuşmalarının önemli olduğunu ancak öncelikle beslenme ve fiziksel sağlık sorunlarının acil biçimde çözülmesi gerektiğini düşünüyorum.

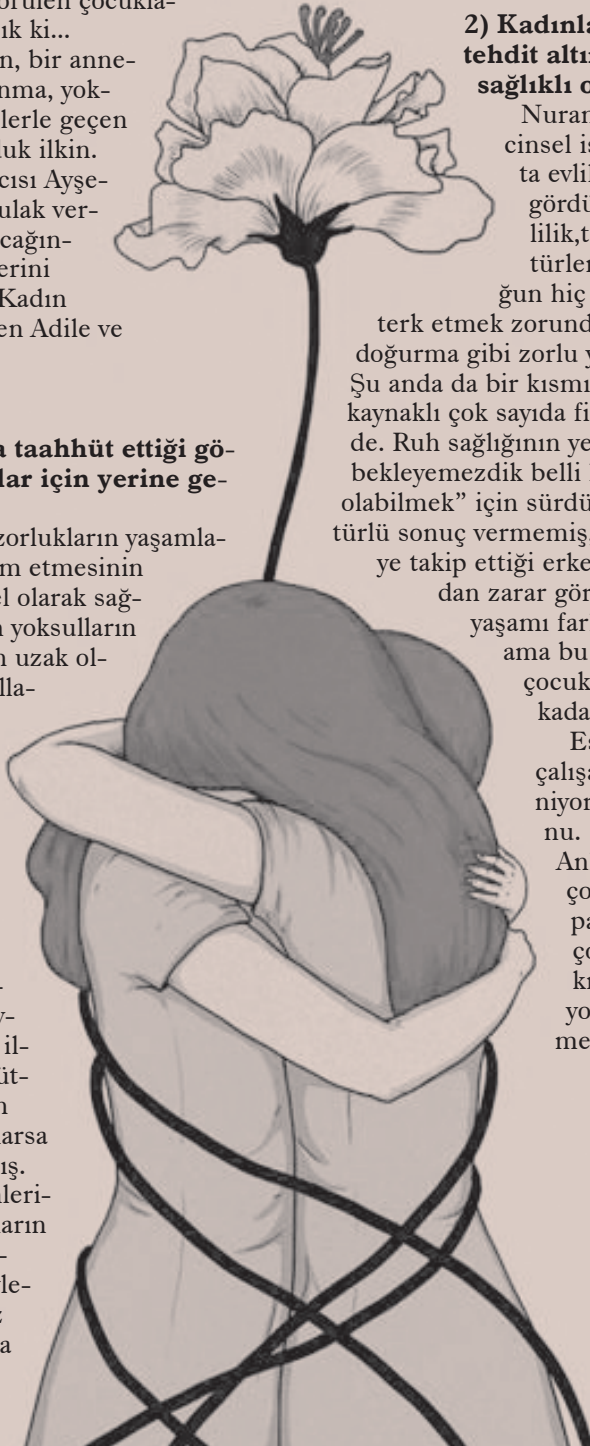
3) Kadınların gündelik yaşamı hayatta kalmak üzerine bir uğraşa dönüşüyor

Yazı dizisinden yoksulluk ve işsizlik arttıkça birleşen ailelerin, küçük evlerde kalabalık biçimde yaşayanların sayısının arttığını öğreniyoruz. Kadınların daha çok eve hapsedildiğini ve dini programların izlenme oranının, ailenin, kadının kapalılığının oransal olarak arttığını da... Sağlıkçıların özellikle vurguladığı bir başka nokta bu tabloda beklenebilecek bir sonuç aynı zamanda. Ensestin, taciz ve tecavüzün yani cinsel şiddetin yaygınlığı. Küçük yaşta gebeliklerin sayısında yaşanan artış.

Kadınların cinsel bilgilerinin yetersizliği bir başka önemli nokta. Kadınların önemli bir bölümünün cinselliğin erkekler için yaşandığını düşünmesi, doğum kontrolünün günah sayılan, yasaklanan bir uygulama olması kadınların hayatını özellikle zorlaştırıyor.

Sıklıkla cinsel şiddet içeren travmalara maruz kalan kadınların gündelik yaşamı hayatta kalmak üzerine bir uğraşa dönüşüyor. Yoksulluk, kötü barınma koşulları, bakmakla yükümlü olduğu kişilerin sayısının çokluğu, şiddetin varlığı gibi unsurlar bir araya geldiğinde kadınların sadece gündelik yaşamını sürdürmesi bile bir başarı olarak algılanabilir. ▶▶▶

*Yoksul kadınların ortak öyküsünü okuduk
‘Eğreti Yaşamlar’ dosyasıyla.
Esenyalı’dan memleketteki tüm kadınların
şiddet ve ezilmişlik tablosunu gördük.
Bir bağ kurduk Nuran’la,
Sinem’le, kadınlarla...*

►► 4) Kadınları ama'sız, fakat'sız destekleyebilecek bir sosyal destek sistemi yok!

Judith Herman "Psikolojik travma bir güçsüzlük acısıdır" diyor. Güçsüz bırakılmanın acısından söz ediyor. Yaşanan travmatik olaylar kişiyi kendi bedenine, yaşamına dair karar almak, uygulamak konusunda güçsüz bırakır. Saldırıları, dayaklar, tacizler, tecavüzler... Değersiz hissettirir ve elbette çaresiz. Bu durumda kadınların payına zorla, zorbalıkla güçten düşürülmek ve yapamadıklarının, karşı koyamayışlarının, engelleyemeyişlerinin acısını yaşamak düşüyor. Özellikle etrafında travmayı yaşayan destekleyen birileri yoksa tersine insanlar genellikle zorbayı, zalimi haklı görüyorsa o zaman travmanın etkilerinin katmerlendiğini biliyoruz. Esenyali'daki kadınların anlatılarından şiddete maruz kaldıklarında onları ama'sız fakat'sız destekleyebilecek bir sosyal destek sisteminin var olmadığını görüyoruz.

Ne kadar kötü birşey yaşamış olursanız olun, diğer insanların ne dediği sizin onarımınızı, yaranızın ne kadar sürede iyileşeceğini belirleyen temel faktörlerden biridir. Tanıklar için, güce sahip olandan yana tavır almak kolay ve konforlu olmaktadır. Şiddeti uygulayanın yani zorbannın beklentisi her açıdan karşılanması kolay olmaktadır. Zalim olan tanıklara "Sen hiçbir şey olmamış gibi hayatına devam et, görme, duyma..." der. Şiddete maruz kalandan yana bu olay ve ilişkide güçsüz olandan yana tavır almak ise pek çok zorluğu beraberinde getirebilir. Şiddete maruz kalanın beklentileri vardır. Acısının, hüznünün paylaşılmasını, anımsanmasını, özen gösterilmesini ister. Bunu yapmak da bazen gücü elinde bulunduranın öfkesini şiddetini tanığın kendi üzerine de çekmesi anlamına gelebilir. Tam da burada eğer tanıklardan "kurban"ın yanında yer alanlar, sessiz kalarak failin yanında pozisyon alan birilerine "neden susuyorsun" derse, diğeri "ama onlar da..." diye başlayan cümleler kurup eski pozisyonuna hızla dönmeye çalışabilir. Tabii tüm bu ilişkiler dinamiklerdir. Bugün failin yanında yer alan yarın "kurban"ın yanında pozisyon alabilir. Eğer böyle bir olasılık olmasaydı dünyada iyi şeylerin olma ihtimali hiç kalmamış olurdu. Faiden, erkek olandan, silahlı olandan, zengin olandan gücü elinde bulundurarak zorbalık yapandan yana olmak genel akışa, eğitimle alınana, toplumsal olarak onaylanana uygun davran-

maktır genellikle. Şiddete maruz kalandan yana pozisyon almaksa bireysel ve/veya örgütlü olarak çabalanarak edinilen yeni bir politik bilinçle olanaklıdır.

Yazı dışında anlatılanlardan öğrendiğimize göre kadınların önemli bir bölümü çocuk yaşta evlendirmelerinin yanlış olduğunu, hukuken de suç olduğunu bilmiyor. Yaşadığı tecavüzü, tacizi tanımlayacak bilgiden yoksun. Yaşadığı şiddetin karşılığında nerede, nasıl hak arayacağından da genellikle habersiz. Böyle bir durumda cinsel şiddetin tespiti, cezalandırılması, maruz kalanın sağaltımının gerçekleşmesi olanaksız görülüyor. Sağlık hizmetinin yeniden evlere gidilerek verilmesi, bu konudaki eğitimlerin artırılması, kadınların yaygın biçimde hakları konusunda bilgilendirilmesi ve hak arayabilecek bilinci edindikleri yerden de kadın örgütlerinde örgütlenmesi gerekiyor.

5) Kurtarıcı adamlar aramak yerine kendi kurtuluşunun öznesi olan kadınlar olmak

Kadınların öykülerinde sıklıkla rastlanan ortak özelliklerden biri de yanlış adamlara güvenmek...

Büyük çoğunluğu okula gitmemiş, işsiz, örgütsüz kadınların sıkıştıkları her defasında bir adamı kurtarıcı olarak görmesi ve "İyi birine benziyordu, sonra beni sattı", "İyi birine benziyordu kısa süre sonra dövmeye başladı" diye biten yaşantıların içine düşmesi sıklıkla yaşanan bir gerçeklik. Özellikle televizyon dizilerinde her akşam çok yoksul semtlerden "iyi birine benzeyen" adamlarla "kurtarılan" kadınların hikayelerini izleyen ve içinde yaşadığı cendereden kurtulabilmek için yol göremeyen kadınların böyle başlayan öykülerinin olması yadırganamaz.

BU TABLODAN NEDEN UMUTSUZLUK ÇIKMAZ?

ERKEK şiddetinin olduğu bir evde büyüyen kadınların ilerleyen yıllarda şiddet tehdidini görmekte ve algılamakta zorlandığını biliyoruz. Yani şiddete yakın büyüyen kadınların, şiddet uygulayacağı rahatlıkla görülebilecek bir adam hakkında "Hiç bir koşulda beni incitmez" diye düşünebildiklerini, bakışlarla, bağıarak gerçekleştirilen tehditlerin, yalnızlaştırma hamlelerinin risk olarak algılanmadığını da... Bu nedenle şimdi Esenyali'da yaşayan kadınların yaşadığı şiddet yalnızca kendileri için değil tüm toplum için yaşamsal bir tehdit oluşturuyor. Ensestin, cinsel şiddetin bunca yaygın olduğu bir sosyal dokuda psikolojik ve ekonomik şiddetin ilişkilerin iliğine işlediğinden emin olabiliriz. Böyle olunca şiddetin toplumsal bir döngüye dönüştüğünü, kendi beden sınırlarını da bir başkasının beden sınırlarını da göremeyen, nereden şiddet geleceğini algılayamayan, kendi saldırganlığını dizginleyemeyen birbirine ve ilişkiye geçtiği insanlara zarar veren bir toplumsal çürümenin yaşanması kaçınılmaz hale gelir. Ki bu çürüme tespitini elbette salt Esenyali için yapmıyorum. Günümüz dünyasında genel bir gericileşme ve toplumsal çürümenin olduğunu, insani değerlere dair yıkımın arttığını, sevginin alanının daraldığını ve nefretin yoğunlaştığını gözlemliyoruz. Söylediğimin umutsuzluğu çağırıştırdığını biliyorum ama umutsuz değilim. Dünya tarihi böylesi dönemlerle dolu ve böylesi dönemlerin kitlesel hareketlerle tersine çevrilmesiyle... Özellikle kadınların alanın daralmasını da bu ruhsal çöküşün önemli nedenlerinden olduğunu düşünüyorum. Mahallelerde kadınlarla yürütülecek çok yönlü çalışmaların sevgiyi, sağaltımı, iyiliği, şiddetin azalmasını, tecavüzlerin son bulmasını sağlayacağını biliyorum. Esenyali'da mücadele eden kadınların sesi sağaltımın sesi olarak geliyor kulağa. Onlar iyileşmenin yolunu da gösteriyorlar bir yandan... Ancak travmatik olaylara maruz kalanlarla süregelen biçimde çalışmanın zorlukları da unutulmamalı. Dikkatli, özenli, kendini, kendi ruh sağlığını da koruyan

uzun vadeli bir çalışma örgütlenmeli. Birbirini gözetken, yorulduğunda dinlenen, tanık olduklarının üzerinde bıraktığı izleri adım adım sağaltma çabasındaki bir çalışma. Yoksa bunca şiddet ona karşı mücadele eden de ruhsal olarak fiziksel olarak zihinsel olarak yani her yönden zorlayacaktır.

"Cehennemde mucize ne arar?" diye başlamıştı Sevdâ Karaca anlatmaya... Doğru cehennemde mucize olmaz. Cehennemdeyseniz şans hep zalimden yanadır, kader onlara güler. Cehennemde tek yol insandan insana kurulan bağıdır. O da bir anda olmaz, zamanla, emekle... Umutsa onca acı yaşayan Nuran'ın hâlâ bu röportajı yapması, devlet sesimizi duysun, başka kadınların başına bunlar gelmesin, çocuklarını kurtarayım demesinde gizli belki de... "İnsan gibi hissetmek" isteğinde...

'Eğreti Yaşamlar'ın mahalleli kadınlara gösterdiği

Adile DOĞAN
Esenyalı/İSTANBUL

Geçtiğimiz hafta Evrensel gazetesinin dosya konusu Esenyalı'da yaşayan Nuran ve Sinem'in hikayesiydi. Onların hikayesi birçok yönüyle gündem oldu. Okuyanlardan olumlu ya da olumsuz birçok tepki aldık. Mahallemizdeki kadınların içinde bulunduğu durumu gözler önüne seren bu dosya, aslında Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği olarak nelerle karşı karşıya olduğumuzu bir kez daha gösterdi. Bu işin bir tarafı; ama öncelikle gelen tepkileri biraz dile getirmek istiyoruz.

Dosya yayımlandıktan sonra bize ulaşan birçok kişi duygusal olarak çok etkilendiklerini söyledi. Psikolojisinin bozulduğunu, bu mahallede yaşamak istemediğini söyleyenler de oldu, "Bu tablo karşısında biz ne yapabiliriz? Biz de işin ucundan tutmak istiyoruz. Biz bu yaşamların yanından artık sessiz sedasız geçip gidemeyiz. Dernekte bir iş, görev alalım, birlikte mücadele edelim" diyenler de. Ne güzel ki bu tablo karşısında mücadele etme duygusu baskın gelenler ağırlıktaydı.

Dosya haberler çıktıktan sonra mahalle esnafına bu mesele ile ilgili çeşitli baskılar yapıldığını biliyoruz. Bunu bizzat mahalle esnafı kendisi dile getirdi bize. Buna rağmen derneğimizi sahiplenen bir tutum sergilemeleri bir kez daha birlikte daha güçlü olduğumuzu ortaya çıkardı.

SORUN DEVLET POLİTİKASI, ÇÖZÜM BU POLİTİKAYA KARŞI MÜCADELE

Esenyalı kadınların yoksulluk, şiddet ve istismar üçgenine sıkıştırılmaya çalışılan yaşamları bizim için şaşırtıcı değil. Her gün karşı karşıya kaldığımız bu tablo, aslında bizim hayatımız, bizim

gerçeğimiz. Tam da bu tablo ve bu gerçek Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğini 3 yıl önce kurmamızın ve bu 3 yıl boyunca kadınların canla başla çalışmasının sebebi.

Şu 3 yılımızda neler gördük, neler yaşadık, nelerle mücadele ettik diye sıraladığımızda kadınların içinde buldukları hayatın zorlukları bir kez daha gözler önüne seriliyor. Ancak hayat "kendi kendine" zor değil, kadınların binbir zorlukla hayata tutunmaya çalışmak zorunda kalmasının nedenleri var. Ve bu nedenlerin esas kaynağı devletin politikaları. Yoksullukla baş etmek için ne yaparsak yapalım, şiddetten korunmak için ne kadar bireysel çaba gösterirsek gösterelim, bu bireysel tutumlar çok büyük önem taşımalarına rağmen yeterli değil. Çünkü bu sorunların kaynağı sadece bireysel du-

rumlar değil. Kadınların yaşadıkları nasıl ki devlet politikasının sonucuysa, bu sorunlar karşısında çözüm de bu devlet politikasına karşı mücadeleden geçiyor.

DEVLETİN İSTEĞİ: NE YAPARSAN YAP, ANNELİK YAP!

Maalesef devlet cephesinden kadınların sorunlarını çözebilecek hiçbir mekanizma göremiyoruz. Yerel yönetimler ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kadınların yaşadığı şiddet, yoksulluk, güvencesizlik gibi en temel konularla ilgili attığı adımlar çoğunlukla kadınları yine bu korkunç sarmala mahkum eden, kanayan yarayı kangrenleştiren adımlar oluyor. Nasıl ki yoksulluk ve şiddet dolu bir yaşamın ortasında dünyaya gelen bebekler için devlet "Al bu 481 lirayı git an-

nelik yap" deyip gönderdiyse Nuran ve Sinem'i gerisingeri, pek çok kadına da sunduğu şey bu; "Ne yaparsan yap, annelik yap."

Bir kadının 20 yıl boyunca yaşadıklarından devletin nasıl haberi olmuyor? Bu kadın defalarca karakola başvurmuş sığınma evine gitmiş. Birçok kadın da aynı şiddeti ve çaresizliği yaşıyor. Bizim de dernekte duyduğumuz gördüğümüz etrafında mücadele örmeye çalıştığımız ne yazık ki adına vaka dediğimiz meselelerde aslında devletin politikalarının kadınların sorununu çözebilecek bir yerde olmadığı gerçeği ortada duruyor.

KADINLAR ŞİDDET MERKEZLERİ, SIGINMAEVLERİ İSTİYOR

Bu mesele üzerinden bir araya gelen, mücadele etmek isteyen kadınlar işe devlet tarafından kadına yönelik şiddetin somut çözümü için taleplerini sıralıyor. Şiddete uğrayan kadınların kalabileceği sığınma evlerinin sayısının artırılmasını sadece kadınların gidip orada misafir olacağı değil daha donanımlı yerler hale getirilmesini hatta her belediyenin mahalle aralarında kadınların gidip başvurabileceği, kalabileceği merkezler kurmasını istiyorlar. Çünkü bir kadın evini terk ettiğinde sığınmaevine gitmek isemiyorsa ailesi tarafından da istenmiyorsa sokakta yaşamak zorunda kalıyor.

Nuran gidecek yeri olmadığı için sokakta kaldı, sığınacak bir yeri olmadığı için defalarca imam nikahı ile şiddet gördüğü evlilikler yapmak zorunda kaldı. Kadınların yaşadıkları haber olunca kamuoyunun gündemine geldikten sonra bir şeyler yapmaya çalışan bir anlayışla kadınların sorunlarının çözülmediğini biliyoruz. Kadınların sorunlarını gerçekten çözmek istiyorsanız bu talepleri yerine getirmek için artık daha somut adımlar atmanız gerekiyor.

Üzüntümüz insana dair, mücadelemiz de öyle

Ben çok soğukkanlı olduğumu düşünüyordum. Şimdi anlatacaklarımdan sonra eminim ki sizler de benim bu düşünceme katılacaksınız. Ben bir anneyim ve doğum yaptığım da bebeğimin ölümle burun buruna olduğunu öğrendim. Çocuğum şu anda 7 yaşında, ama ilk 1 yılda 3 ameliyat geçirdi. Birçok tedavi, hastane süreci derken doğal olarak bebek tüken-di. Ama ben dimdik ayakta idim. Küçük bedenine iğne yapmaktan damarları kalmamıştı. Bir damar patladı mı

en az bir saat boyunca bebeğin damar yolunu bulmak için üç hemşire ve ben bebeğin kıpırdamaması için uğraşıyorduk. Peki eşim ne yapıyordu? O hiç dayanamıyordu, dışarı çıkıp kapıda oturup ağlıyordu. Ben ise ne kadar kısa sürede bebek kurtulabilir diye bebeğin o haline dayanıp uğraşıyordum.

Bu kadar soğukkanlı olan ben o gece donup kaldım. Elimi kolumu oynatamadım. Yerinden fırlayıp çıkacakmış gibi çarpan kalbimi durduramadım. "Hangi gece? Ne oldu ki?" diyeceksiniz. Yaşadıklarının ağırlığı yüzüne, bedenine, ru-

huna yansımış olan Nuran'ın sinir krizi geçirdiği gece ben de yanındaydım. Sanırım o anları ömrümün sonuna kadar unutamayacağım. Nuran kim diyeceksiniz? Eğreti Yaşamlar dosyasında hikayesi anlatılan Nuran... Biz onun yaşamına dokunduk. Yaşadığı evi, çocuklarını gördük. Belki de yaşadıklarına bu kadar yakından tanık olmamız ya da bu yaşadıklarını kabul etmemem donup kalmama sebep oldu. Bizlere bunları reva görenlere isyan etmemek elde değil. Çünkü biz kadınlar bunları hak etmiyoruz ve karşı çıkıyoruz. Nuran da bu yaşadıklarını ka-

bul etmediği için o sinir krizlerini geçiriyor.

Elbette bu yaşadıklarımızdan etkileneneceğiz ve üzüleceğiz. Çünkü bu insana dair bir şey. Ama aynı zamanda insana dair olan mücadele de var. Biz iyi ki derneğimiz var dedik. Kadınların hayatlarına dokunabilmek onların yaralarını iyileştirebilmek, tüm sorunlarımıza "Artık yeter!" demek için hep birlikte mücadele ediyoruz. Sizler de mücadeleden vazgeçmeyin!

Fatma ÖZTÜRK
Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği

Hayatımızı cehenneme çevirenlere karşı

Merhaba Ekmek ve Gül okurları. Ben Ceyda, Esenyalı Mahallesi'nde 15 yılı aşkın bir süredir kuaförde kadınlara hizmet veriyorum. Yaklaşık 3 yıl önce Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği ile tanıştım. İşimden ötürü gün içerisinde birçok kadınla sohbet etme imkanım oluyor. Birçok kadının sorunlarını dinliyor ve çözüm bulmaya çalışıyorum. Ne yazık ki kadınların yaşadığı sorunlar gün geçtikçe daha da ağırlaşıyor. Benim dinlediğim kadınların çoğu maruz kaldıkları şiddetten kurtulmak için çözüm bulmaya bile çalışmıyorlar. "Başvursam ne olacak ki?" diyorlar. Çünkü yasaların kadınları korumadığını düşünüyorlar. Şiddet uygulayan erkeklerin aklanması, katillerin indirim alması kadınların yasalara başvurmasının önünde en

büyük engel.

Gazetede birçoğunuzun hikayesini okuduğunuz Nuran arkadaşımızı ben yüz yüze dinlerken "İşte cehennem bu! Başka bir cehenneme gerek yok" dedim. Bir insanın bu kadar çok acıyı yaşamış olması hepimize utanç vermeli... Bazı müşterilerime okuttuğumda "Çekecek çilesi varmış, kaderiymiş. Ne yazık, ama ne yap-sın" dedi. Bu yaşadıklarımız kader değil. Bize cennet ve cehennem diye nutuk atanlara şunu söylemek istiyorum: Bu dosyada gördüğünüz ve bizim daha fazlasını bildiğimiz kadın derneğine ulaşan kadınların zaten hayatı cehennem. O nedenle hayatımızı cehenneme çevirenlere karşı birlikte mücadele etmek zorundayız.

Ceyda
Esenyalı / İSTANBUL

Aile Bakanı bize reva gördüğüyle yaşayabilir mi?

Yasemin ÖZTÜRK
Ankara/Sincan

Esenyalı ve Sincan... İkisi de organize sanayi bölgesine yakın, ikisi de ağırlıklı işçi ailelerin yaşadığı, sosyal yaşam olarak birbirine çok benzeyen iki yerleşim yeri. Her ikisinde de kadınların hayat hikayeleri, çileleri, sorunları, talepleri aynı... Memleketin benzer semtlerinde yaşananlar gibi...

Sincan Organize'de Arçelik'in yan fabrikalarından birinde çalışan eşinin önce siroz ve üzerine de böbrek hastalığına yakalanması ile Şükran ve ailesinin hayatı altüst oluyor. Şükran o dönem yaşadıklarını şu sözlerle anlatıyor: "Eşim hastalanınca devletin, SSK'nin, Aile Bakanlığının ne olduğunu anladım. Hastalanınca işten çıkarıldı. Biz tam bir buçuk yıl özürlü raporu almaya çalıştık. Hacettepe, yüzde 80 özürlü raporu verdi, kabul etmediler. SSK'ye bağlı hastaneden almak gerekiyormuş. SSK önce yüzde 50 özürlü dedi, itiraz ettik, yüzde 80 özürlü raporunu aldık.

Adam ayakta duramıyor, üç güne bir diyalize gidiyor. Rengi birden değişiyor, kararıyor, düşüp kalıyor, ambulans çağırıyorum. Bu adam nasıl çalışsın?"

Bir buçuk yıl boyunca etrafın yardımıyla yarı aç, yarı tok yaşadıklarını söyleyen Şükran; "Ben çalışmıyorum biri kız, diğerleri erkek üç çocuk var. Çocuklara eşim bakamıyor. Çoğu zaman çocuklarla aç yattık. Ekmek alacak para yok, evde köyden gelen un var, hamurdan bir şeyler yapıp çocukları börek, çörek diye kandırarak günlerimizi geçirdik. Kirayı veremedik. O kadar çaresiz kaldık ki" diye anlatıyor o günleri.

NE KADER NE DE SINAV!

Şükran bir buçuk yıl direnmiş, nihayetinde annesinin yanına taşınmakta bulmuş çareyi, istemese de. Annesi çocuklara bakmış. Şükran fabrikada

işe başlamış. Üç yıl sonra ancak toparlayabildiklerini anlatan Şükran; "Aile Bakanlığından, belediyeden, kaymakamlıktan destek görmedik. Bu yaşadıklarım kader değil, sınav da değil. 930 lira erken emekli maaşı bağlandı" diyor.

TÜM AYLIĞIMIZ HASTA BAKIM PARASI

Neşe ise eşinin erken yaşlanma hastalığına yakalanması nedeniyle kendisinin de işten ayrılıp, eşine bakmak zorunda kaldığı süreçte yaşadıklarını gözleri dolarak anlatmaya başlıyor: "Adam çocuk gibi kaldı, her gün eriyor, kasları eriyor. İlk günler çok zorluklar yaşadık. Fitre ve zekat paralarıyla, annemin köyden gönderdiği kuru diri ile karnımızı doyurmaya çalıştık. Ben şimdi Aile Bakanlığından hasta bakım parası alıyorum. Aldığım 960 lira. Kiraya mı vereceğiz? Karın mı doyuracağız? Üst baş almayı unuttuk."

AÇLIKLA TERBİYE EDİYORLAR

Neşe, hasta bakım parası almak için Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne başvurduklarını, oradan bir

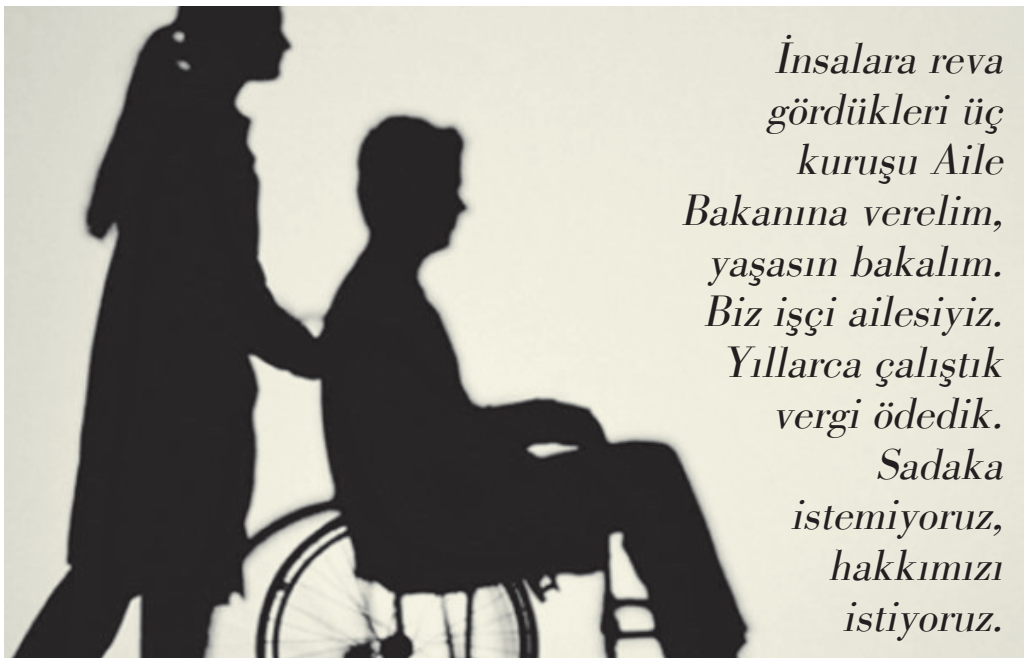
sürü evrak istendiğini şöyle anlatıyor: "Devlet hastanesinden heyet raporu alıyorsun, o da ağır özürlü olması gerekiyor. Sonra tekrar bir heyete daha giriyor rapor inceleniyor. Aile Bakanlığında evimize gelindi, evin durumuna, hastanın durumuna baktılar. Ailenin gelirini araştırdılar. Öyle hemen maaş bağlanmıyor. Ağır özürlü raporunu vermekte zorluk çıkarıyorlar, bir yıl bekledik. Sürekli stres yaşadık. Artık sizi öyle bir noktaya getiriyorlar ki; açlıkla terbiye edip verilene razı oluyorsunuz, seviniyorsunuz."

SADAKA DEĞİL HAKKIMIZI İSTİYORUZ

Neşe'nin 8 yaşında ilkokula giden bir kızı var. Kızının okul masraflarını Kurban Bayramında gelen fitre ve zekatlarla karşılamış, "İnsalara reva gördükleri üç kuruşu Aile Bakanına verelim, yaşasın bakalım nasıl yaşanıyorsa. Tok, açın halinden anlar mı? Biz işçi ailesiyiz. Yıllarca çalıştık vergi ödedik. Biz devletten sadaka istemiyoruz. İnsan gibi yaşamak için gereken parayı istiyoruz. Hakkımızı istiyoruz. Aile Bakanına soruyoruz. Bakan aldığı maaşın ne kadarını bize layık görüyor" sözleriyle öfkesini dile getiriyor.

KADINLAR KOCAYA VE EVLİLİĞE MAHKUM EDİLİYOR

Sincan Nafiz Körez Devlet Hastanesinde çalışan bir hemşire ise her gün yoksul, bakıma muhtaç, yaşlı hastalarla karşılaştığını söylüyor. Hemşire devletin yapması gerekenleri de şöyle anlatıyor: "Hasta bakım parası 700-800 lira. Şimdi bu parayla bir aile nasıl geçinir? Bu para sadece hastaya bakana değil, tüm aileye bağlanan bir para. Eğer hastanın başka geliri yoksa. Öyle 'üç çocuk yetmez, beş çocuk doğurun' demekle olmuyor. Mahallerde hasta ve yaşlı bakım evleri açılmalı, kadınların üzerinden bu yük kaldırılmalı. Çalışamayacak durumda olan kadınlara maaş bağlanmalı. Kadınlar kocaya ve evliliğe mahkum edilmemeli."

İnsalara reva gördükleri üç kuruşu Aile Bakanına verelim, yaşasın bakalım. Biz işçi ailesiyiz. Yıllarca çalıştık vergi ödedik. Sadaka istemiyoruz, hakkımızı istiyoruz.

ASIL MÜEBBETLİK

Erkeğin cezası hafifletiliyor, kadın olunca vur abalıya. Benim gözümde Çilem Doğan da Nevin Yıldırım da katil değildir. Nevin Yıldırım kendisini korumuştur, serbest bırakılmalıdır!

mahkemeler, yasalar ve hükümettir

Yasemin ÖZTÜRK
Sincan/Ankara

Kahve içmek, bu arada iki lafın belini kırmak için bir araya gelen Sincanlı kadınlarla, Nevin Yıldırım davasını enine boyuna konuştuk. Özgecan cinayetinden sonra kadın cinayetleri konusunda farkındalıklarının arttığını söyleyen kadınların, kendi yaşamlarından örnekler vererek, empati yaparak konuyu tartışmaları ise oldukça dikkat çekiciydi. Sohbette, Nesrin “Nevin Yıldırım kendini korumuştur, nefsi müdafaadır. Kadın davalarında; mahkemeler, erkekleri teşvik eden yasalar, bu hükümet kadınlardan müebbet hapis cezası almıştır” diyor. Diğer kadınlar ise Nesrin’in sözlerine onay veriyor.

BİRİKEN ÖFKENİN PATLAMASI, CİNNET HALİ...

Bir markette çalışan Ayşe ise düşüncelerini şöyle anlatıyor: “Nevin Yıldırım’ın duygularını çok iyi anlıyorum. Dolmuşta adamın biri beni taciz etmeye çalışmıştı, kan beynime sıçradı, adamı parçalayacaktım. Nevin Yıldırım, köy yerinde, kimseye söyleyemez, söylese kadını suçlarlar; ‘kuyruk sallamıştı’ derler. İki yıl boyunca biriken öfkesi sonucunda adamı öldürmüş. Adamın kellesini kesip köyün ortasına atması, o biriken öfkenin patlaması, cinnet hali.”

Nevin Yıldırım’ın kendisine tecavüz eden erkeği 2012 yılında öldürdüğünde basın, ‘namusunu temizleyen kadın’ diye haber yaptığını hatırlatan Si-

bel; “Şimdi de basın kadını canı ilan etti, tecavüz eden erkeği sevgilisi pozisyonuna sokmaya çalıştı. En son erkeğin eşi, bazı şeyler ortaya attı” diyerek kadın davalarında istismarcıların, katillerin bir bahane ile ya serbest bırakıldığını ya da göstermelik cezalar aldığına dikkat çekiyor. Sibel, “Diyorlar ki; ‘Ey kadınlar, erkekler taciz eder, erkekler tecavüz eder, erkekler öldürür.’ Kadınları sindirmeye, korkutarak susturmaya çalışıyorlar. Mesele Nevin Yıldırım meselesi değil. Nevin Yıldırım bu topluma, değer yargılarına baş kaldırdı. Bugün susarsak yarın hiç baş edemeyiz bunlarla. Susmayacağız” diyor.

EMİNE ERDOĞAN’IN KIZI OLSAYDI BÖYLE DER MİYDİ?

Nergis ise Emine Erdoğan’ın Nevin Yıldırım’ın tecavüzden olan çocuğunu istememesi üzerine “Çocuğa biz sahip çıkarız” şeklindeki açıklamasını ve doğan kız çocuğunun adının Emine konmasını eleştiriyor. Nergis, eleştirilerini şöyle sürdürüyor; “Kadın örgütlerinin Nevin Yıldırım’ın yanında olması Yargıtaydan geri dönmesinde etkili olduğunu düşünüyorum. 14 yaşında benden çok büyük bir adamla evlendirildim. İki buçuk yıl sonra adam öldü. Kurtuldum. Bir çocuğum oldu. Çocuğu hep hırpalayarak büyüttüm, kötü anılarımın hatırasıydı. Emine Erdoğan bir kadın olarak Nevin’e sahip çıkmalıydı. Tam tersine çocuğu bahane ederek, ‘En ağır cezaya çaptırılmalı’ dedi. Kendi kızının başından aynı şey geçmiş olsaydı böyle der miydi?”

KADIN ERKEK EŞİT OLMALI

İki kız çocuğu annesi Sultan, Özgecan cinayetinden çok etkilendiğini ve nasıl bir dönüşüm ya-

şadığını; “Hepimizin çocuğu var. Özgecan cinayetinden sonra bu kadın cinayetleri ve tecavüze, tacize uğrayan kadın haberlerini yakından takip etmeye başladım. Yani bu konuda uyandım. Ensar olayının, çocuk istismarı konusunda hepimize uyarı olduğu gibi” sözleriyle ifade ediyor.

Sultan, AKP Hükümeti ile birlikte kadınlara yönelik baskıların daha arttığına dikkat çekerek; “Siyasi görüşü ne olursa olsun kadınların birbirine sahip çıkması gerekir, tepki göstermemiz gerekir. Şort giyen kadınlara saldırılıyorsa, Nevin Yıldırım, canı ilan ediliyorsa bunun nedeni hükümetin kadınlara bakışıdır. Ben inançlı biriyim. Kadın haklarını da savunuyorum. Kadın ve erkek ikisi de insan. Hakları da eşit olmalı. Evde, işte, sokakta eşit olmalı. Mahkemelerde de. Erkeklerden neyimiz aşağı, fazlamız var. Ben de çalışıyorum, üstelik işten gelip bir de evde çalışıyorum. Arkalarını toparlıyoruz” diye konuşuyor.

NEVİN SUÇSUZDUR!

Sağlık emekçisi Nesrin de “Özgecan cinayetinden sonra sokağa çıkanlardım. Mahkeme erkek olunca ceza hafifletmeye çalışıyor, kadın olunca vur abalıya. Mahkemeler erkekleri koruyor. Bu da kadın tecavüzlerini artırıyor, cinayetleri artırıyor. Benim gözümde Çilem Doğan da Nevin Yıldırım da katil değildir. Nevin Yıldırım kendini korumuştur, nefsi müdafaadır. Kime karşı korumuştur? Köy halkının, gericisi zihniyetine karşı, tecavüz eden erkeğe karşı... Nevin Yıldırım serbest bırakılmalıdır, suçsuzdur. Kadın davalarında, mahkemeler, erkekleri teşvik eden yasalar, bu hükümet, kadınlardan, müebbet hapis cezası almıştır.”

Meltem TEKER

Merhaba kadınlar... İstemeden de olsa yaza 'hoşça kal' derken, yeni bir sezon başında, yoğun bir koşuşturmanın, 'geçim derdine' yetişmenin olmazsa olmaz kahramanları... Hepimize kolaylıklar diliyorum.

Sonbaharın vazgeçilmezlerine şöyle bir göz atsak, konservelerden turşulara, yakacağa; okul masraflarından faturalara varana kadar hepimizin gözünde canlanan manzara hep aynı. Hele de sandıklardan, dolaplardan çıkarıp dökülecek kışlıklar...

'Sandık' derken, siz de yüreğinizde ince bir sızı hissettiniz mi? Hayata dair umutlarını, hayallerini, emeğini nakış nakış resmedip 'çeyiz'diye dolduran, sonra da kurduğu 'yuvada' yaşadığı ne varsa üstüne kat kat tıkıştırılan annelerimizden, büyükannelerimizden tanıdığımız sandıklar... Bugün o sandıklardan birini hep birlikte aralayalım mı? Zeliha Nine'nin sandığını...

OYUNDAN GÖRÜCÜYE

Karadeniz'in küçük bir kasabasında orta halli bir ailenin kızymış Zeliha. Orta halli dediysem, babasının 'Sarıkamış şehidi' olduğu haberi gelene kadar... Kıtık günleri başlar sonra. Hele de annesi hastalanıp ölünce, hayatta kalma mücadelesi eklenir üstüne. Akrabaların yanında, insaflara kalmış, iki kardeşin mücadelesi. Aradan birkaç yıl geçmeden, yöreye gelen meşhur bir imamın adını duyarlar. Burada yetişmiş, doğu illerine tayin olup gitmiş, eşi ölünce de yeniden evlenmek üzere memleketinden 'kız bakmaya' gelmiş, hatırlı bir hafızmış kendisi.

İnanması güçtür, köydeki hemen her genç kız kasabanın ileri gelenlerinin nezaretinde tek tek imamın huzuruna çıkarılırlar. Zeliha'yı da adayların arasına sıkıştırırlar o arada. Akıllı uslu durmasını, saygıda kusur etmemesini öğütlerler kulağına. Zeliha'nın akli yarım kalan seksek oyununda, başı önünde, sessizce girer odaya. Kendisine uzanan eli öper sonra; "Hoş celmışsun dede!"

Hafız Efendi gözlerine inanmaz. Gördüğü yüz, yıllar evvel sevip de alamadığı komşu kızının aynıymış. Zeliha, o kadının kızymış. Diğer adaylar, tek celsede elebilir, Zeliha'yı ikna edecek uygun bir yalan bulunur, boynuna altınlar dizilip, önüne de annesinden kalma 'çeyiz sandığı' koyulur alelacele. "İmam efendi senu oğluna coturiy Zeliya! Korkma..."

ZELİHA

SENU CENDUMA ALDUM!

Zeliha'nın sandığına, küçücük elbiselerinden başka koyacak hiçbir şey bulamazlar. O, henüz bir çocuktu ve hayata dair umutlarını nakşedecek yaşa gelmesini bile beklememişlerdir. Ertesi gün, yanında hiç tanımadığı bir adamla, hiç bilmediği bir dünyaya giden ilk uzun yolculuğuna çıkar. Yolculuk boyunca, hemen hiç konuşmazlar. Ne acıktığını getirir diline, ne de başka bir ihtiyacını. Pencereden gördüğü ne varsa şaşkınlık içinde izlemeye koyulur... Yemyeşil Karadeniz ormanlarıyla bezenmiş dağların, bir anda soyunup sarı kahvereng tonlara boyanması; derelerin, en çalgin gençlik türkülerini, uçurumlardan aşağı haykırırken; çok geçmeden

yaşlanıp dengbeç çığlıklarından seslenmesi; rüzgarın, havada yaydığı hamsi telasının, yerini mağrur bir toprak kokusuna bırakması... Zeliha'nın bildiği, gördüğü, alıştığı ne varsa uçup gitmiştir adeta.

Yolculuğun bitmesine az kalmıştır. Susmaktan yorulan Zeliha, varacağı yerle ilgili epeyce heyecanlanmaya başlamıştır. Her canlının yavrusu gibi o da meraklı, ürkek bir yürek taşımaktadır çünkü... Belli belirsiz bir cesaretle aklındaki soruları sormak üzere yanında oturan adamın bakar yüzüne. İmamın kısa ve net cümlesi yaklaşık on saatlik sessizliği yararak, bomba gibi düşer Zeliha'nın içine. "Senu cenduma aldum!"

Donup kalmıştır küçük kız. Korkusundan ne ağlayabilir, ne de bir şey sorabilir. İstedığı tek şey, annesi-

dir sadece. Bundan sonraki cümleler, kendisine ulaşmadan havada kaybolup gitmiştir adeta. Küçük kızın kullaklarını dolduran tek ses, annesinin ölüm döşeginde çektiği korkunç baş ağrısı iniltileridir artık...

Onu bekleyen evde, en küçüğü bebek, altı yetim kardeş yaşamaktadır. En büyükleri ise evlidir ve gelini, kendisinden yaşça da büyüktür. Evin yeni sahibi küçük Zeliha herkesin dilsiz bakışları altında oturduğu yerde, yorgun bedenini derin bir uykunun ta içine sessizce bırakır. Arka odadan onu seyreden evin gelini ise acı ile direncin birlikte kavrulup sofraya sunulacağı günlerin hazırlığı içindedir.

VERMEM KIZI SANA!

Evlilik hayatı hakkında hemen hemen hiçbir fikri olmayan minik Zeliha, bırakın yedi çocuğa annelik etmeyi, henüz adet bile görmemiştir. Evin gelini ise durumu ilk bakışta fark etmiştir. Şimdi sıra bu 'çocuk geline' evlilik hayatında 'kadın' rolünü anlatmaya gelmiştir. Her ikisi için de zorlu bir sınavın eşidir bu sohbet. Derin bir sessizlik içindedir Zeliha. Yüzünden okunan tek ifade korkudur. Akşam olup da İmam Efendi eve gelince, korku yerini telaşa bırakmıştır. Panikle kaçan Zeliha, gelinin arkasına saklanır. Hıçkırıkları, yakarışları mahzun bir sessizliğe dönene kadar beklerler. Ortalık yatışıp imam ayağa kalktığı sırada, gelin girer araya. Tek eli Zeliha'da, öteki eli siper olur imama. "Dur baba, vermem kızı sana." Gerçekten de uzunca bir süre, Zeliha uçup gittiğini sandığı anne kokusuna kavuşmuş, huzurla uyumayı başarmıştır.

Anadolu'nun belki binlerce yıldır kemikleşmiş erkek egemen yaşam şekli karşısında, el ele vermiş iki kadın yoldaş olmuşlardır artık. Cesur Karakalpak kızı Gülendama ile çalışkan Karadeniz kızı Zeliha... Zamanın sarmasını beklemeden yaralarına ilaç olmayı da başarırlar, dosta düşmana karşı birbirine arka çıkmayı da. Herkesin imrenerek baktığı bu kadın dayanışması akşam yazlık sinemada, sabah fırın yolunda, tarlada, bostanda bulur yerini. Anne babasız, kardeşten uzak büyümüş her iki kadın ayrı evlere geçse de çoluk çocuklarını, sofralarını hiç ayırmazlar. Hele de torunlarıyla bir yatağa dolmanın keyfi bambaşkadır.

Zeliha'nın bir bayram sofrasında buluşuyoruz. Birlikteliğin eşsiz lezzeti, tabak tabak yayılmış sofraya. Elini öpmeye gittiğimizde yanına, hasta yatağından doğruluyor bize. Küçücük eli sandığın üzerinde. "Yaklaş çizum. Sağa bi şey sorayım. Kocan o iş için senu da dövü mi?"

Yasakların 'Ofsayt'a düşürdüğü kadınlar

Hilal TOK

Geçtiğimiz ay İranlı kadınlar, uzun yıllar sonra stadyumda futbol maçı izleyebilecek olmanın heyecanını yaşadılar... Kısa bir süre.

"Stadyumda futbol izlemek" onlara datılan binlerce yasaktan biriydi. Bu yaşağı aşmak ve futbol heyecanını yerinde, stadyumlarda yaşamak için az mücadele vermemişlerdi bunca yıl. Oysa şimdi İran Futbol Federasyonunun satışa sunduğu biletlerin cinsiyet seçeneklerinde 'kadın' da vardı. Yüzbinlerce kadın çoktandır beklediği bu 'özgürlüğe' sadece bir tık uzaktaydı işte!

Ancak o bir tık, yine kilometreler oldu federasyonun yaptığı tek bir açıklamayla. Efendim neymiş? 'Kadın' seçeneği 'yanlışlıkla' koyulmuşmuş... Kadınlara elbette izin verilmeyecekmiş... Kadınlara aldığı biletleri geri versinlermiş...

Hevesleri kursaklarında bırakılan İranlı kadınlar, bu hayal kırıklığını çok iyi tanıyor. Çünkü futbol özlemiyle, merakıyla yanıp tutuşan ve o 'yasaklı yere' girmek isteyen kadınlar, yıllarca erkek kılığında kendilerini kamufle ederek çok büyük risklerle stadyuma girmeye çalışmıştı. Muhafızlara yakalanan, gözaltına alınan, babaları ya da diğer erkekler tarafından fark edilip yaka paça dayak yiye stadyumdan çıkarılmalarından tanıyorlardı bu hayal kırıklığını. Ancak o lokmaların sonsuza kadar kursakta kalmadığını biliyoruz öyle değil mi? Kadınların her yaşağı karşı verdiği mücadeleden tanğız buna.

'Teknik bir hata' sonucu verilen biletlerin geri istenmesi üzerine kadınlar, "Biletleri geri vermeyelim, koltuklar boş kalsın. Boş koltuklar bizim sesimizi temsil ede-

cek" dedi. Federasyonun sitesinin hacklenmesi, sosyal medyadan "İranlı kadınları stadyumlara alın" kampanyası yürütülmesi gibi dayanışma eylemleri de sergilendi bu arada.

KADINLARI ANLATAN 'YASAKLI' YÖNETMEN

İranlı kadınların en büyük sorunları futbol izleyememek, statta bulunamamak değil tabii. 'Birçok haklarından yoksun' demek bile yetmiyor maruz kaldıkları yasakları anlatmaya. Ama bu yasakları, yasakların kadınların yaşamlarına nasıl yansıdığını ve buna karşın nasıl hayatta kalma mücadelesi verdiklerini gösteren bir 'yasaklı' yönetmen var: Jafar Panahi.

Daire ve Ofsayt filmleriyle İran'ın mevcut düzeninde kadının temsiliyetine kafa yoran ve bunu perdeye yansıtarak tüm dünyaya duyuran Panahi'nin, günümüzde hala varlığını sürdüren hikayelerle dolu, bu iki filmine göz atalım.

OFSAYT; GAYET AÇIK!

İran'da kadınların spor müsabakalarını erkeklerin bulunduğu yerlerde izlemesi 1979 İslam Devrimi'nden beri yasak. Ve o yıllardan beri kadınlar erkek kılığında stadyuma girerek bu yaşağı deliyor. Bu gerçeği 'Ofsayt' filmiyle hem politik hem mizahi biçimde tüm dünyaya gösteriyor Jafar Panahi.

İran milli futbol takımının, Almanya'da düzenlenecek olan 2006 Dünya Kupası'na katılmak için son bir karşılaşması kalmıştır, Bahreyn ile. Bu kadar önemli bir maçın heyecanını, evlerinde televizyon karşısında değil de stadyumda yaşamak kadınlar için 'inanılmaz' ama imkansız değildir. Kadımlar, erkek kılığına girip stadyuma doğru yola çıkarlar. Ama işleri o kadar kolay değildir. Onları avlamaya çıkmış Dev-

rim Muhafızları vardır stadyum girişinde. Kimi muhafızları atlatıp stadyumdaki coşkuyu tadar, kimi stadyuma girer maçını izler ama maçın en güzel yerinde yakalanır, kimisi ise daha stadyuma adım dahi atmadan enselenir. Film de kadınların paçayı kurtaramadığı bu noktada şekillenir. Yaşığı çığnemeğe çalışırken yakalanan bir grup 'suçlu' kadın, stadyumun yanında duran bir alanda tutulur. Askerler ile kadınlar arasında geçen amansız diyaloglarda, sürekli mantıksız bir yanıtla karşılınır kadınların soruları:

- Sigara içme!
- Sigara içmek suç değildir. İçeri girmek de öyle. Neden içeri giremiyoruz?
- Emirler böyle!
- Giresek n'olur?
- İçeride bir sürü erkek var.
- Yani?
- Gayet açık.
- ...

- Siz oradayken lanet okuyup küfür ederler. Stadyum kadımlara göre değil...

'Evet gayet açık. Yasaklarınızın kendi erkek otoritenizi korumaktan başka hiçbir dayanağı yok' diyesiniz gelmedi mi sizin de?

Böyle çekişmelerle hem mizahi hem gayet politik tartışmalarla devam eder film. Sonunda birlikte bir heyecanın ve mutluluğun kimseye zararının dokunmadığı fikrine

ulaşırsınız.

Bu arada, film boyunca izlediğimiz kadınlar, Jafar Panahi'nin isteği üzerine, nasıl bir erkek olacaklarına (kostüm, makyaj vs.) kendileri karar vermiş.

BİLME, GÖRME, GÖSTERME!

Panahi'nin başını yakan filmlerinden yalnızca biri bu. Yaptığı filmler dünyanın diğer yerlerinde ödülle karşılanan Panahi, İran'da mevcut yönetime karşı çıkmak suçundan 6 yıl hapis, 20 yıl da film yapmama cezasına çarptırıldı. 'Sus' dendi Panahi'ye. 'Bildiklerini bilme, gördüklerini görme, gösterme, kabul et' dendi.

Yasaklar ne kadar tanidik, öyle değil mi? Davetlisi olduğu fakat tutukluluğundan dolayı katılamadığı 61. Berlin Film Festivali'ne gönderdiği mektupta şöyle demişti Panahi; "Özgür kaldığım zaman umuyorum ki, herhangi bir coğrafya, ırk ve ideolojik engel olmaksızın inançları ve fikirleri ne olursa olsun insanların bir arada özgür ve barış içinde yaşadıkları bir dünyada dolaşabilirim. Yirmi yıllık bir sessizliğe mahkum ediyorlar beni. Oysa rüyalarımnda, birbirimizi hoş gördüğümüz, birbirimizin fikirlerine saygı gösterdiğimiz ve bir arada yaşadığımız bir zaman için haykırıyorum."

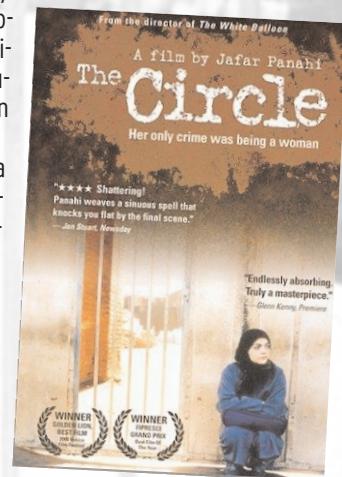
Talepler ve umutlar da ne kadar yakın bizim arzuladığımızıza... Öyle değil mi?

DAİRE; BAŞLADIĞI YERDE BİTİYOR

KADINLARIN yaşamlarını, gerçekliklerini kendi dünyasına konuk eden ve bunu dünyayla paylaşan Panahi'nin Altın Ayı ödüllü Daire filminde de, yönetimin ve toplumsal yapının kadınları nasıl bir çember içine hapsettiğini görüyoruz. Hapisten yeni çıkan kadınların hapiste biten hikayelerinin bir döngüsü var filmde.

Erkek beklerken bir kız çocuğu dünyaya getirdiği için kocasının kendisini boşayacağını söyleyen Solmaz Golami'nin hikayesiyle başlayan, sonrasında diğer kadınlarla keşşerek devam eden hikayelerin oluşturduğu bir daireyi anlatıyor film. Kadınların birbirine her dokunduğu noktada başka bir yaşama tutunma hikayesi izlemeye başlıyorsunuz. Daire başladığı yerde bitiyor. Yine bir hapisane hücresinde, isimleri sayılırken buluyorlar kendilerini.

Sosyalizmi kurmak Adem'den

“Kadınlar ev işlerine mahkum oldukça, kısıtlanmaya da mahkum olacaklar. Kadın erkek arasında gerçek eşitliği kurmak için sosyal ekonomiye ve kadınların üretime katılmasına ihtiyacımız var. En mükemmel eşitlikte bile, üretici hiçbir değeri olmayan, sıkıcı, yorucu ev işleri kadınların üzerine kaldıkça, kadınların gelişimine hiçbir katkıları olmayacak.”

Lenin

Müslime KARABATAK

Sağlıksız, güvencesiz işlerde çalışanlar, günde 12 saat haftanın neredeyse her günü çalışanlar, iş bulamayanlar, çocuklarını bırakacak hiçbir yeri olamadığı için işsiz kalanlar, işçi ya da işsiz her gün kendini tekrar eden ev işlerinde boğulan kadınlar...

1917'deki Ekim Devrimini görmüş olsak, bizler için yapılan onca şeyi bizzat yaşasak fena mı olurdu? Olmazdı, tabii. Ama tarih geriye değil, ileriye doğru gidiyor. Her ne kadar kayıplar yaşanmış olsa da, bizim de tarih gibi ilerlememiz gerekiyor, hem de o dönem ortaya konan programların çok daha iyilerini önümüze görev olarak koyarak... Yapılanların hepsini tek bir sayfaya sığdırmak çok zor, ama Sovyetlerde kadınların durumlarına bir bakalım...

YASALAR YETMEZ, BU DAHA BAŞLANGIÇ

Kadınların, erkek işçilerin ücretlerinin yarısını bile alamadığı, geniş Rusya topraklarının dinci gericiği altında en çok ezilenler olduğu bir dönemde, ilk siyasi görev olarak Çarlık iktidarını yıkmayı ve cinsiyet, din ve milliyet gözetmeksizin her yurttaşın eşit sayılacağı demokratik bir Cumhuriyet kurmayı hedefleyen Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) 1903 parti programına şu maddeleri koymuştu:

“6) Kadınların, kadın organizmasına zararlı tüm dallarda çalıştırılmasının yasaklanması; kadınların doğum öncesi 4 hafta, doğum sonrası 6 hafta, bu dönemde ücretleri eskisi gibi ödenerek işten muaf tutulması;

7) Kadınların çalıştığı tüm atölye, fabrika ve diğer işletmelerde meme çocukları ve küçük çocuklar için kreş ve çocuk yuvalarının kurulması; emziren kadınların en azından üç saatte bir ve en az yarımşar saat işten muaf tutulması.”

İngiliz sosyalistleri Sidney ve Beatrice Webb birlikte yazdıkları ‘Sovyet Komünizmi-Yeni Bir Medeniyet’ kitabında, Lenin ve yoldaşlarının yeni Rusya halkının inşasında Adem'den değil Hava'dan başladığını yazar. Gerçekten de, 24 Ekim

1917'de gerçekleşen Büyük Sosyalist Ekim Devriminden hemen 4 gün sonra kadın emeğinin korunmasına ve annenin korunmasına ilişkin kararname, Aralıkta da evlilik ve aile ilişkileri ile ilgili kararname ilan edildi. Lenin'in 1919'da ‘Sovyet Cumhuriyetinde Proleter Kadınların Görevleri’ üzerine yaptığı konuşmada gururla dediği gibi; Batı Avrupa'daki özgürlük savunucularının yüzyıllardır istediği ve almakta zorlandıkları eşitlik hakkı, ancak işçi diktatörlüğü kurulduğunda tamamıyla alınabilmiştir.

Ancak ‘Yasalar yetmez, bu daha başlangıç’ diyor Lenin. “Kadınlar ev işlerine mahkum oldukça, kısıtlanmaya da mahkum olacaklar. Kadın erkek arasında gerçek eşitliği kurmak için sosyal ekonomiye

ve kadınların üretime katılmasına ihtiyacımız var. En mükemmel eşitlikte bile, üretici hiçbir değeri olmayan, sıkıcı, yorucu ev işleri kadınların üzerine kaldıkça, kadınların gelişimine hiçbir katkıları olmayacak.” Lenin'in bu konuşmayı yaptığı yıl, ağır bir askeri sorun ve yiyecek sorunu yaşanıyor ve henüz kadınları o tür işlerden kurtarabilecek aşevleri, çocuk yuvaları vs. yoktu. Ancak o, tüm bu düzenlemeleri devletin sunacağı vaadini vermek yerine partili-partisiz tüm kadınların önlerine görev olarak koyuyordu. Onları politikaya ve sosyalizmin inşasına aktif bir şekilde katılmaya çağırıyordu. “İşçinin özgürleşmesi, kendi eseri olmalıdır diyoruz; bunun gibi, kadın işçilerin kurtuluşu da, kadın işçilerin kendi eseri olmalıdır.” ▶▶▶

değil, Havva'dan başladı

»» EV EKONOMİSİ YERİNE KOMÜN EVLERİ, AŞEVLERİ

Rusya Komünist Partisi (Bolşevik) 1919 Programıyla kendisini 'biçimsel hak eşitliğiyle sınırlamayan bir parti' olarak ifade ediyor ve önüne 'eski ev ekonomisi yerine komün evleri, kamu aşevleri, merkezi çamaşırhaneler, çocuk yuvaları vs. geçirerek kadınları ev işlerinin maddi yüklerinden kurtarma' görevini koyuyordu. Belki de buradaki en büyük sorumluluk 1930'da örgütsel yapıdaki değişikliklerle kaldırılana dek çalışma yürüten Sovyetler Birliği Komünist Partisinin Kadınlar Arasında Çalışma Kolu, yani Jenotyel'indi. Çünkü daha önce kadınlar arasında böyle çalışmalar hiç yapılmamıştı. Çok kısa sürede bu görevler yerine getiriliyor ve kadınlar hızla toplumsal üretime çekiliyordu. Kadınların yasal olarak korunması için yeni yasa tasarıları hazırlanıp kitleler önünde tartışılıyordu. Kadınların partide, Sovyetlerde ve sendikalarda aktif olması için çalışma yürütülüyordu. En önemli sorunlardan biri olan fuhuşla mücadele ediliyordu.

Çocuk bakımı sadece ana-babaların üzerinde bir yük değildi artık: Annelerin kendilerine ve küçük bebeklerine bakabilmeleri üzerine seminerler, gündüz kreşleri, çocuk grupları ve

Lenin, tüm bu düzenlemeleri devletin sunacağı vaadini vermek yerine partili-partisiz tüm kadınların önlerine görev olarak koyuyordu. Onları politikaya ve sosyalizmin inşasına aktif bir şekilde katılmaya çağırıyordu: "İşçinin özgürleşmesi, kendi eseri olmalıdır diyoruz; bunun gibi, kadın işçilerin kurtuluşu da, kadın işçilerin kendi eseri olmalıdır."

yuvaları, sağlık evleri, hasta çocuklar için sağlık yurtları, lokantalar, okulda ücretsiz yemekler, ders kitaplarının, giyeceklerin ve ayakkabıların eğitim kurumlarında dağıtımı...

Eski sistemde aileleri gece gündüz çalışmak zorunda kalan ve sokağın tehlikeleriyle büyüyen çocuklar, öncekiyle asla karşılaştırılmayacak kadar iyi bakılıyordu bu kurumlarda. Ve bunların hepsi ücretsizdi. Anne babalara kalan ise çok küçük bebeklerin bakımı, büyütülmeleri, eğitimi ve sevgi...

DÖRT DUVAR ARASINDAN YAŞAMIN HER ALANINA

Başta okuma-yazma ve mesleki eğitim olmak üzere bütün eğitim kurumlarının kapıları kadınlara açılmıştı. Aleksandra Kollontay 1946'da yayınlanan 'Sovyet Kadını-Ülkesinin Tam ve Eşit Vatandaşı' kitabında, eski Rusya'da sadece 19 kreş ve 25 çocuk yuvası varken, Sovyetlerin o zamana kadar 20 binden fazla kreş açtığını yazıyor. İşçi kadınlar hamileyken ve doğumdan sonra işlerini kaybetmedikleri gibi ücretli izne çıkarılıyordu. İster tek başına yaşasın, ister geniş bir aile olsun çocuk yardımı sağlanıyordu.

Devrimden önce çalışan kadınlar sadece evlerde hizmetçi ya da çiftliklerde işçiyken, kadınlara sağlanan eğitimler ve toplumsal yaşamdaki düzenlemelerle artık çalışan kadınların 750 bini öğretmen, 100 bini doktor, 250 bini mühendis, 33 binden fazlası laborant ve araştırmacı, 25 bini akademisyen olmuştu ve yükseköğrenim görenlerin yarısı kadınlardan oluşuyordu. 166 kadın ise bilimdeki ve çalışmalarındaki başarılarından dolayı Devlet Ödülüne layık görülmüştü. Ve binlerce kadın da politika içerisinde yer alıyordu.

Bunlara rağmen ev kadınlarının sayısı hâlâ milyonları buluyordu. Çünkü hiçbir kadın ev işinin yerine fabrikada çalışmaya zorlanmıyordu, kadınların özgür seçimine bırakılıyordu. Sovyet yasaları, ev kadınlarının yaptığı işi tam, eşit değerde bir çalışma olarak değerlendiriyor ve yukarıda bahsedilen toplumsal kurumlarla, ev kadınlarının onları dört duvar arasına sıkıştıran ağır işleri hafifletiliyordu. Böylece ev kadınları da kendilerine politika ve toplumsal faaliyetlerde yer bulabiliyordu.

DEVİRİMİ 'ANLAŞILIR BİR DİLLE' YAZAN KADIN: KOLLONTAY

KADINLARIN koşullarının iyileştirilmesinin ancak ve ancak özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olacağını ve bunun da komünizmle başarılacağını savunan Aleksandra Kollontay, varlıklı ve ilerici bir ailenin çocuğu olarak 19 Mart (1 Nisan) 1872'de St. Petersburg'da dünyaya geldi. Ailesinin yaşamının güzelliği yanında, evlerinde çalışan işçilerin ve dışarıda gördüğü işçi çocukların yaşamlarına tanık olduğunda ilk defa hayatı sorgulamaya başladı. Ve bu sorgulama, yaşamını yitirdiği 1952'ye dek sürdü.

20 yaşında aşık olduğu adamla evlenene kadar o, çeyiz yerine kitaplar biriktirmişti. Marx ve Engels'i keşfetmişti. Çarlığın kitaplara uyguladığı sansürlere rağmen, kalın dergilerde çeşitli makaleler bulup en yakın arkadaşı Soya ile okuyordu. Kendisi de yazar olmak istiyordu. Ancak yazdığı bir hikayeyi bir profesör 'propaganda yazıları yazsaydınız daha başarılı olurdu,' diyerek geri çevirdi. Belki de profesör bunda haklıydı, çünkü yıllar sonra onun kaleme aldığı 'Savaşa kimin ihtiyacı var' bildirisinin ünü Rusya topraklarını bile aşmıştı. Hatta devrim yaklaşırken gündem çok yoğun olduğu için makale yazamayan Kollontay'a kızıştı Lenin, "Senin toplantılara katılmaktan daha önemli bir işin var; yazmak. Bizim, devrimi açık ve sade dille anlatmaya ihtiyacımız var." Ne var ki ertesi gün başka bir toplantıya daha göndermek zorundaydı Kollontay'ı.

Devrimden sonra Devlet Yardımı Halk Komiserliğine atanan Kollontay, daha sonra Sovyetlerin ilk kadın büyükelçisi olarak birçok ülkede görev yaptı. Bir mektubunda "Şöyle iki nesil sonra, önemli bir tarihi dönemin objeleri olarak inceleneceğiz..." diyor Kollontay.

Biz de bugün onun günlüklerinden ve anılarından oluşturulan kitapları, politik makaleleri ve ajitasyon metinleri sayesinde, Çarlık Rusyasının durumuna, Sovyetlerin kuruluşundan itibaren yaşananlara komünist bir kadının gözünden bakabiliyoruz.

Kötülüklerle şairlerinle yanıt verdik

**Kamile KARKUŞ
Kocaeli**

Sevgili Sennur Abla, Sen gitiğin gündün bugüne iki yıl geçti. Seni geç tanıyıp erken kaybedenlerdenim ben de. Ben doğmadan 1 sene -Kasım 1995- evvel Evrensel gazetesinde kendi hayatını anlatmışsın, sonunda da şöyle demişsin: “Başka anlatılacak ne var ki? Daha güzel bir dünya istiyorum.” Sanırım burada yollarımız birleşiyor seninle. Dediğin gibi “İnsan insanca yaşamak ister sözün kısası.” Sen gittikten sonra çok ölümler yaşadık... Yine senin dizelerinde olduğu gibi;

“Oysa sayın bayım,
Ölümler verdiniz
Ölümler veriyorsunuz her gün bize
Açlık ve dayak ölümleri
Kurşun ölümleri
Ağlayalım diye.”

Artık ağlamaya bile zamanımız yok, hayatı değiştirmek için. Çünkü öyle çok öldürüldük öyle çok öldürüldük ki... Öldüremediklerini, geride kalanlarımızı hapishanelere tıktılar, sürdürdüler, korkutmaya çalıştılar... Biz göğü görmek istedik, sen demiştin ya;

“İnsan sever alabildiğine gözü görmeyi
Oysa mavi kalmıyor bize
Hapisanelerimizde, işyerimizde ve evimizde
Sizin duvarınız yüzünden sanırım
Ya da balkonlarımız kapatıyor mavimizi.”

Bunlar abarttılar işi. Zeytinlerimize göz diktiler, çünkü seni hiç okumamışlardı yahut duymazdan gelmişlerdi. Şu dizeleri okusalar, belki içlerinde insan olan bir yan varsa, sızlardı.

“Zeytini söyleyelim
Zeytin hakkı için
Kayayı delen delice hakkı için
Bu buruşuk, acı ekmeğe katığı için
Yağlı alınan çekirdeği hakkına
Hak yerde kalmayacaktır.”

Hayatın Sesi’ni kapattılar. Yaptıkları tüm kötülüklere cevabımızı senin şiirlerle verdik. Hangi Kan şiirinde dediğin gibi dedik ki onlara;

“Ne zaman öğrendik direnmeyi
Birbiri ardına toplanmayı
Yürümeği...”

Onlar bunları yapmazken biliyorduk da şimdi iyice öğrendik. Kadınların halini soracakсын biliyorum... Gölgelerine sığınmış duruyor birileri ve hala kadınların hayatları hakkında binlerce karar alıyorlar, çocukları, kadınları bütün iğrençliklerine alet etmeye çalışıyorlar. Onlara da cevap verdik elbette yine senin dizelerininle...

“Sen ki övünürsün kadınları egemenliğininle
Usanmadın mı sanılmaktan gölgene
Söyle.”

Kötü haber tellalı gibi olmak istemiyorum. Sen gittikten sonra hepimiz bir süre kedin gibi hissettik. Adnan Abi’nin yazılarında seni daha iyi tanıdık, daha iyi anladık. Senin için boşuna “İşçi sınıfının yorulmaz iğnesi” dememişlerdi. Kalemi kağıdı şimdi de seni anlatmak için elimde aldım. Seni anlatırken kadınları, çocukları, zeytinleri andım. Toplumun tüm kargaşasını ezilmişliğini yaşadığın gibi, en güzel biçimiyle anlattın sen. “Hangi işi yaparsa yapısın kişi, hangi hünerin erbabı olursa olsun, ressam, tiyatrocu, sinemacı, şair, romancı ya da kalaycı, makinist, çömlekkçi, terzi, ana ya da baba, Sennur’dan öğreneceği bir şey vardır” demiş büyüklerimiz. Üzerine diyecek bir şeyim yoktur. Senden kalan umudu büyütüyoruz çocuklarla, emekle birlikte.

Gözün arkada kalmasın Sennur Abla.

Gülsüm CENGİZ

Sennur Sezer’in, bir son yaz günü, beklenmedik gidişinin üzerinden iki yıl geçti. Ne var ki o hep aramızda, yaşamın içinde. Çünkü bir şair şiirleriyle, kitaplarıyla sürdürür yaşamını. Evrensel gazetesinin, Hayat Televizyonu’nun ürettiği mekanda bir masa başında, Evrensel Basım Yayın binasındaki küçük odasında, 1 Mayıs yürüyüşlerinde artık sözünü, sohbetini duymasak da, içten gülüşlerini görmesek de onun yaşadığını duyumsuyorum. Şiirleriyle, kitaplarıyla, örnek mücadeleleriyle, kısacası onu oluşturan kişiliğiyle öyle çok karşılaşıyorum ki yaşamın içinde; yaşadığını duyumsuyorum her defasında. Örneğin, yaşamı boyunca içinden gelip iç içe yaşadığı, şiirini adadığı işçilerin dilinde, emeğinde yaşıyor. Bir yürüyüşte, işçi direnişinde karşıma çıkan pankarttaki dizelerinde görüyorum onu:

“Bir sözle kuruldu dünya
Her o sözü aradım ve buldum:
Emek”

Sonra bir işçi evinin duvarındaki takvim sayfasından gülmüseyen yüzünü ve dizelerini görüyorum; ezilen, sömürülen insanı sınıf kardeşleriyle birleşmeye ve mücadeleye çağırıyor:

“Heyhey de hey
Bir sabahın üç kapısı var göğe
Biri korku
Çal yere,
Emek senin umut senin
Korku ne
Yeter ki elin ellere kavuşsun”

Sennur Sezer yaşıyor; bazen bir mahkeme önünde, bazen kadınların hak arama mücadelesinde çıkıyor karşımıza. Şiirlerinde en çok da yaşamı iki kez üretirken iki kez ezilen kadınlara ses olmuştur çünkü. Direnç Şiirleri ve Bir Annenin Notları kitaplarında yer alan Kartopu, Kimlik Kartı, Dalgın, Dışında Olmak Kavganın, 23 Nisan 1972, Bir Annenin Notları, Hacer, Annem ve Kuşlar, Peyman’ın Yüzü Nerede?, Bir Akşamüstü, Pazar Yerinde Bir Öğle Üstü, Mektuplar, İfademdir, Trenler Geçiyordu, Afiş, Bir Halk Türküsünden, Eviçi Şiirleri, Yanlış Kadınlar Ezgisi, Kadının Akşam Duası başlıklı şiirlerinde kadınların yaşadıkları na yakın tanıklığın yanı sıra onların duygularını dile getirmiştir.

Sennur Sezer yaşıyor; ak tülbentlerini sarıp oğullarının kızlarının yaşamı için mücadele eden Kürt kadınların yaşam arayışlarında; aralarında, yanı başlarında dizeleriyle. Kirlenmiş Kağıtlar, Dilsiz Dengbej ve Akşam Haberleri kitaplarındaki şiirlerinde de yaşamın çeşitli alanlarından kadınların, genç kızların; cinsiyetlerinin yanı sıra farklı dil ve kimlikleri nedeniyle baskılanan kadınların yaşamlarına tanıklık etmiştir. X artı 1, Kenger, Gülo, Boşnak Gelini bu şiirlerinden bazıları...

Sennur Sezer yaşıyor; Kirlenmiş Kağıtlar adlı kitabında ki aynı adı taşıyan şiirindeki şu dizelerle yaşamlarına tanıklık ettiği kadınların yaşama ve özgürleşme mücadelesinde

görürüz onu:

“Kadınlar, ki yoklukları fark edilir olsa olsa. Kadınlar, bir yazma, bir renk, bir devrim... Karıncalar kadar olağan... Payları karıncalar kadar hayatta. Göçerler, trenleri tanımadan. Sekvisiz ve söğütsüz bir ısızda, katar katar hece taşları.”

Sennur Sezer’in şiirlerinde eşi, oğlu öldürülmüş kadınların, kendileri öldürülmüş kadınların acılarına tanıklığın yanı sıra, kadınların dirençli sesi vardır. Doğum sancısı ve acıları çeken bir kadınla toplumsal yaşamın sancılarını özdeşleştirmiş ve dirençli olmak gerektiğini vurgulamıştır. Doğuran Bir Kadına Direnç, Vurulan Arkadaşın Eşine, Notlar V bunlardan bazılarıdır.

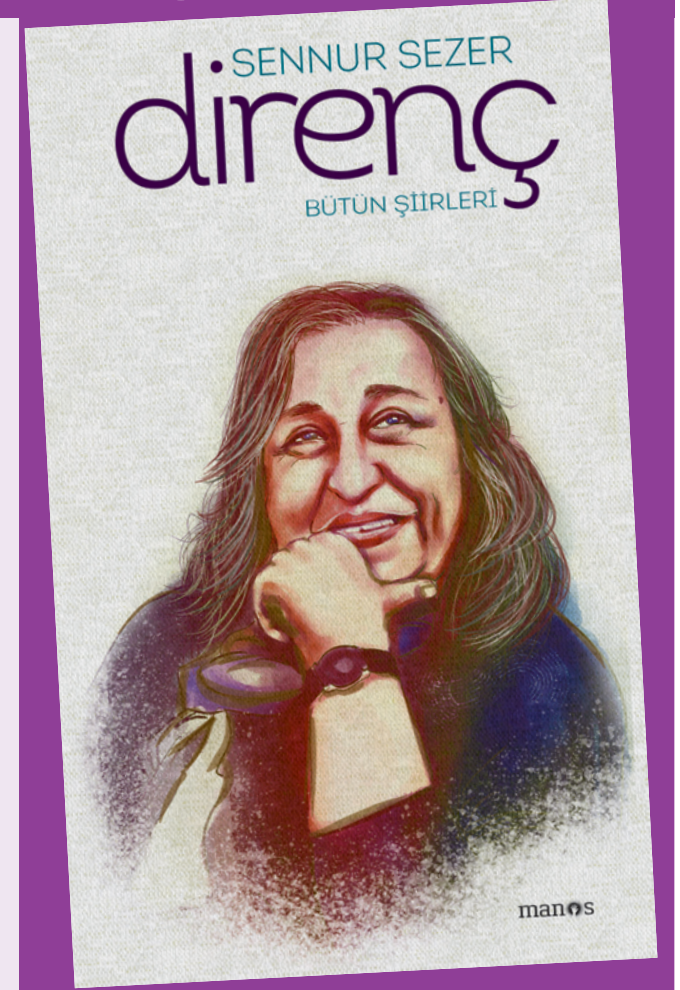
Sennur Sezer yaşıyor; kadınlar, yaşam ve özgürleşme mücadelesinde onun şiirlerini yol arkadaşları yapıyorlar; EKBD bülteninden Ekmek ve Gül’e, dergilere yazdığı yemek tariflerinden yararlanıyorlar. Cevap adlı şiirinde kendisini anlatırken söylediği yemek tariflerinden...

“Besleyici ucuz yemek tarifleri toplarm
bayırlım dedikoduya

rensel ve Yeni E dergisinin sayfalarından okuduk, okuyoruz. Bu şiirleriyle seslenmeyi sürdürüyor hala; yaşam koşullarının güçlüklerini göğüsleyen bir ananın, emekçinin dirençle.

Şiirleriyle emekçilerin yaşam koşullarına tanıklık ederken, bir yandan da mücadeleyi ve direnci söylüyor. O yüzden, rastlantı değil, onun bütün şiirlerinin yer aldığı kitabın adının Direnç olması. Genç bir tersane işçisiyken başlayan şiir serüvenine tanıklık eden Direnç; onun şiirlerinin topluca okura sunulduğu bir kitap. 1964’te imece usulüyle yayınlanan ilk şiir kitabı Gecekondu’dan günümüze; Yasak, Direnç, Sesimi Arıyorum, Bu Resimde Kimler Var, Afiş, Kirlenmiş Kağıtlar, Dilsiz Dengbej, Akşam Haberleri ve İzi Kalsın kitaplarındaki şiirlerini kapsıyor. İzi Kalsın, basım fotoğrafçısı Ali Öz’ün her biri birbirinden güzel, yaşamın türlü hallerini yansıtan ve içe işleyen kareleriyle buluşan şiirler... Kitabın son bölümündeyse, kitaplarında yer almayan şiirleri ve bestelenmiş şiirleri yer alıyor. Eşi, yaşam yoldaşı, yazar Adnan Özyalçın ve Özgür Doğan’ın editörlüğünü üstlendikleri Direnç, Manos Kitap tarafından yayımlanıyor.

Sennur Sezer’in şiirleri, Manos Kitap tarafından ‘Direnç’ adıyla yayına hazırlandı. Kitap Sezer’in ölüm yıldönümü vesilesiyle 7 Ekim’de okurlarla buluşuyor.

Sennur Sezer yaşıyor; Direnç’le... Sennur Sezer’in 1960’lı yıllarda başlayan şiir serüveni son anına dek sürdü. Direnç onun yalnız toplu şiirlerinin yayınlandığı bir kitap değil, aynı zamanda yaşamının iz düşümüdür. Direnç Şiirleri’nin sunusunda, kendisini “Sesini baskılara, kıyımlara karşı yükseltmeyi bilmiş, bireysel özgürlükten toplumsal özgürlüğe hep özgürlüğü istemiş bir işçi kadın” diye tanımlayan Sennur Sezer; yaşamı boyunca ezilenlere, yoksullara ses olmayı seçti. Gerek şiirlerinde, gerekse de yaşamında... Şiirlerinde ülkemiz insanlarının ve başka halkların yaşadıklarına tanıklık edip baskı ve sömürüye karşı çıkarken; yaşamında da hep mücadelenin içinde oldu. Gün geldi; onunla aynı derginin sayfalarında buluştu imzalarımız. Gün geldi; daha güzel bir dünya uğruna mücadele etmek için yola çıkan Emegın Partisi’nin kurucuları arasında yer aldı birlikte. Yaşamı boyunca yaşadığı gibi düşündü, düşündüğü gibi yaşadı.

Aramızdan ayrılışının ikinci yılında, sevgili Sennur Sezer’in anısını sevgiyle selamlarken; onun şiirlerini yaşatıp yeni okurlarla buluşturan Direnç’e emeği geçenlere de teşekkür ediyorum.

Gülüşümüzü eksilttiler ama asla umudumuzu değil

Av. Sevil ARACI

*Dudaklarımı kanatırcasına ısıyorum günlerdir
Her sözcük dilimin ucunda küfre dönüyor çünkü
Bir gök gürlere bari diyorum, bir sağnak patlasa
Bitse bu sessizlik, bu kirliliğe yapışkanlık bitsen*

*Ama bir tufan az mı gelir yoksa yine de
Yırtılan ve parçalanan bir şeyler olmalı mutlaka
Hiç durmadan yırtılan ve parçalanan bir şeyler.*

*Oysa ne kadar sakin bu sokaklar ve bu kent
Ne kadar dingin görünüyor bana şimdi gökyüzü
Gidenler nerde kaldılar, özledim gülüşlerini
Bir kenti güzelleştiren yalnız onlardı sanki
Onları çocuklara ve aşka ölesiye bağlanan
Kadınları güzelleştiren herhalde onlardı*

*"Tükürsem cinayet sayılır" diyordu birisi
Tükürsek cinayet sayılıyor artık
Ama nerede kaldılar, özledim gülüşlerini onların.
(Ahmet Telli / Belki Yine Gelirim)*

...

10 Ekim 2015'ten beri hayatlarımızı ikiye bölen bir milat var. Her yaşadığımızı patlamadan önce miydi, sonra mıydı diye tartışıyoruz aklımızda. Hani Facebook hatırlatıyor ya bazen, şu kadar yıl önce bugün diyerek... Mesela öyle fotoğraflar gördüğümüzde "Bak patlamadan önce imiş, nasıl belli..." diyoruz. Artık hiç tam olarak mutlu olamayacağız, biliyorum. Hep bir yerimiz yarım, yüreğimiz hep dağlı olacak. O dünya güzeli insanları aramızdan koparanlar gerçek adaleti bulmadıkça huzur bulamayacağız.

Nasıl kıydılar size, 102 cana, 102 hayata, 102 dünyaya? Bu çokça kafamızda dönüp duran bir soru ama bir yandan da saçma. İşte böyle bir dünya, böyle bir anlayış bunlarınki... Hani diyor ya şair; bunlar umuda düşman, düşünen insana düşman... Öyle işte...

İki yıl oldu. Bir tek gün olmadı ki kaybettiklerimizi hatırlamadan geçirelim. O kara günden beri hep buruk, hep acıklıyız. Ve o günden beri daha çok benziyor "dağılmış pazar yerlerine hayatımız."

GÖZ YUMANLAR SUÇLU DEĞİL Mİ?

10 Ekim yargılaması soruşturma süreci ile birlikte ele alırsak, yaklaşık iki yıldır sürüyor. Yargılama, başından itibaren, patlamayı planlayıp gerçekleştiren bir grup IŞİD'li cani üzerinden sürdürülmek isteniyor. Bu katliamın gerçekleşmesinde ihmalleriyle, göz yummalarıyla katkısı olanlar, hiçbir şekilde dosyaya dahil edilmek istenmiyor.

Müdahil vekilleri, başından itibaren kamunun sorumluluğuna dair sayısız araştırmalar ve çalışmalar yaptı. Dosyaya sunulmuş olan müfettiş raporunda belirlenenler dahi kamu görevlilerinin sorumluluklarını gözler önüne seriyor. Ancak her nedense bu veriler, bilgiler görmezden ge-

Biz koca bir insanlığın güzel günlerini yaratmak için hep birlikte çıktık yola. Aramızdan ayrılanlara, asla artık yoklar demiyoruz. Her birimiz, bizden koparılanların da gücünü, umudunu, çabasını, özlemini sırtlayarak devam ediyoruz yola.

linmek isteniyor. En son mahkemenin yaptığı suç duyurusuna karşı da takipsizlik kararı verildi.

Bizce, 10 Ekim dosyasında yargılanan sanıklar en yüksek cezaları alsalar da, kamuoyu bu yargılamadan tatmin olmayacaktır. Çünkü bizlerin, kardeşlerini, çocuklarını, yoldaşlarını katledenler, aslında kişisel olarak bizimle bir husumeti olan insanlar değil. Hiç bir şekilde bizleri tanımazlar, bu katliamda ölenleri tanımazlar. Ancak bu katliama girişmiş olmalarının arkasında siyasal bir güç odağı olduğunu kamuoyu biliyor.

DİKKAT ÇEKEN BAĞLANTILAR VE GİZLİLİK KARARLARI

Aslında IŞİD'in 10 Ekim öncesi eylemlerine bakıldığında, soruşturma makamlarının yaklaşımı 10 Ekim katliamına yaklaşımlarıyla paralel nitelikte. 17 Mayıs 2015 tarihinde, hem Adana HDP binasında, hem de Mersin HDP binasında eş zamanlı olarak bomba patlatılmıştı. Bu bomba-

yı patlatan Savaş Yıldız'ın 10 Ekim dosyasındaki sanıklarla ve IŞİD örgütüyle bağlantılı olduğu kamuoyu tarafından biliniyor. 17 Mayıs 2015 tarihinde gerçekleşen bu patlamayla ilgili soruşturma Adana ve Mersin savcılıklarında halen devam ediyor ve halen dosyada gizlilik kararı mevcut. Gizlilik kararları altında yürütülen soruşturmalarda asli amacın, bu çetenin ve tetikçilerinin, bu taşeron yapının arkasındaki güç odaklarının gizlenmesi, bunun kamuoyu önünde tartışılmasının engellenmesi olduğunu görmekteyiz.

Yine 5 Haziran 2015 tarihinde Diyarbakır'da meydana gelen patlamanın faileri de tıpkı Adana ve Mersin'de olduğu gibi Antep'ten yola çıkarak bu katliamı gerçekleştirmiştir. Yine aynı şekilde o dosya da gizlilik kararlarıyla yürütülmüş ve ne yazık ki bu silahlı örgüt, bu çete her iki katliamdan sonra da deşifre edilememiştir.

Gerek 17 Mayıs'ta Adana ve Mersin'de, gerek 5 Haziran'da Diyarbakır'da, gerekse 20 Temmuz'da Suroç'ta gerçekleşen saldırılar, layıkıyla soruşturulmuş olsaydı, 10 Ekim katliamının yaşanmayacağı son derece açıktır. Ancak tüm bu katliamlar silsilesi içinde savcılıklar üzerlerine düşen görevi yerine getirmemiştir. Savcılıklar bu terör örgütünün arkasındaki güç odaklarını ortaya çıkartmak için gerekli adımları atmamıştır. 20 Temmuz 2015 tarihinde Suroç'ta meydana gelen 34 kişinin yaşamını yitirmiş olduğu katliam dosyası ancak 10 Ekim katliamı gerçekleştikten sonra, bu dosyada yakalanan sanıkların ifadeleri neticesinde kısmen aydınlatılabilmektedir. Yine ne yazık ki, o katliamı gerçekleştirenlerin arkasındaki güç odakları da ortaya konmuş değildir. Suroç dosyasının şu an tek bir tutuklu sanığı vardır.

1 Mayıs 2016'da Gaziantep Emniyet Müdürlüğünde gerçekleşen ve 3 polis memurunun yaşamını yitirmiş

► olduğu saldırı ve 20 Ağustos 2016'da 56 kişinin yaşamını yitirdiği Antep'teki düğün katliamların arkasında da 10 Ekim dosyasında yargılanan sanıklarla bağlantılı kişiler olduğu ortaya çıkmıştır. 10 Ekim katliamından önceki katliamlar layıkıyla soruşturulsaydı, nasıl 10 Ekim gerçekleşmeyecekse, 10 Ekim katliamı soruşturması hakkında yürütülmüş olsaydı da Gaziantep'te yaşamını yitiren 40'ı çocuk 59 kişi halen aramızda olacaktı.

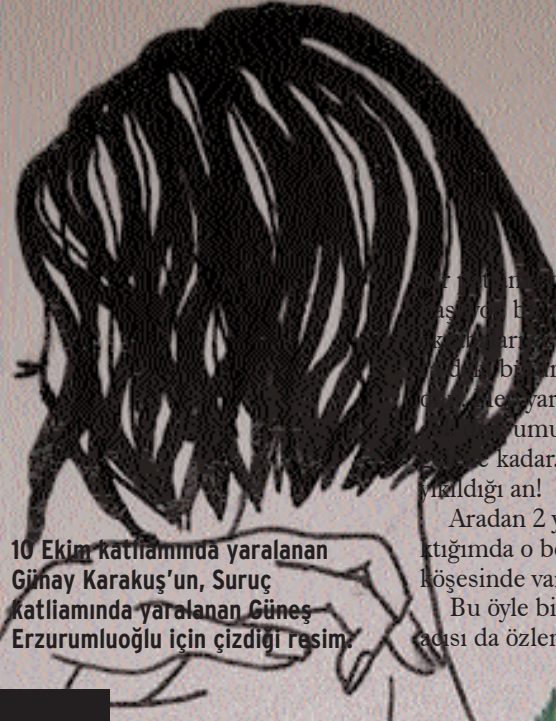
YILLARCA BEKLEMEK İSTEMİYORUZ

Bundan 10 yıl önce gerçekleşen Hrant Dink katliamında da yalnızca bir tetikçi ve ona yardım eden bir başka kişinin bu eylemi yaptığından bahsediliyordu. O dosyanın müştekileri ve vekilleri de tüm yargılamalar boyunca tetikçilerin arkasında Trabzon Emniyet Müdürlüğünün, İstihbarat Müdürünün, Emniyet Genel Müdürlüğünün, İstanbul Valiliğinin olduğu yönünde iddialarda bulunmuştu. Bu iddiaların pek çoğu o tarihte görmezden gelindi. Ancak bugün gördük ki bunlar sadece bir iddia değilmiş. İstanbul Cumhuriyet Savcılığının iddianamesinde, jandarmanın o gün Hrant Dink'i öldüren Ogün Samast'ı izlediği, hatta kayıt altına aldığı, katillerin Emniyet Müdürlüğünün denetiminde cinayet mahalline geldiği ve oradan ayrıldığı yer aldı.

Hrant Dink dosyasında tüm bunlar 10 yıl sonra ortaya çıktı. Ancak biz, 10 Ekim katliamının ve diğer katliamların arkasındaki güç odaklarının açığa çıkmasını bu kadar süre bekleyemeyiz. 10 Ekim davasında ancak, "Evet maddi gerçek ortaya çıkmıştır, insanlarımızı katleden güçler, tetikçiler, taşeronlar ve onların arkasındaki güç odakları ortaya çıkmıştır. Bundan sonra ülkemize benzer acılar bir kez daha yaşanmayacaktır" diyebilecek olursak bu yargılamanın vicdanları bir nebze olsun rahatlatması mümkündür. Bunu diyebilmemiz için de bu olayın arkasındaki siyasal güçlerin ve kamu sorumluluğunun tam olarak ortaya çıkartılması gerekir.

AMASIZ GÜLEBİLMEK İÇİN...

Son olarak ifade etmeliyiz ki; son yıllarda bu alçak bombalı saldırılarla yüzlerce insanımızı bizden alanların, bu acıları bizlere yaşatanların bilmedikleri bir şey var. Onları bizden alarak eksilttikleri şey sevincimizdir, mutluluğumuzdur belki ama asla inancımız, umudumuz değildir. Biz koca bir insanlığın güzel günlerini yaratmak için hep birlikte çıktık yola. Aramızdan ayrılanlara, asla artık yoklar demiyoruz. Her birimiz, bizden koparılanların da gücünü, umudunu, çabasını, özlemini sırtlayarak devam ediyoruz yola. Güzel günler elbette gelecek, çünkü biz "güzel günlere yürüyoruz." İlla ki barış kazanacak, illa ki insan kazanacak, illa ki erdem kazanacak. Ve o zaman işte onlara borcumuzu ödemiş olacağız. İşte o zaman amasız gülmeyi hak edeceğiz.

10 Ekim katliamında yaralanan Günay Karakuş'un, Suruç katliamında yaralanan Güneş Erzurumluoğlu için çizdiği resim.

102 can ve oğlum için ADALET!

**Nuray
ÇOŞGUN**

Bir sabah oğlumla berabersin, Sıhhiye'de ondan ayrılıyorsun ve yarım saat sonra

bir telefon haberi alıyorsun. Aramalar başlıyor. Bütün değil, bütün onu tanıyan doktorlar ve ben hastanelerdeyiz. Ankara'da bütün hastanelerde arıyorsun. Oğlum nerede yaralıdır, bir yerden haber gelecektir diye umut ediyorsun. Ama acı haber gelecektir. O an, dünyanın başımıza yıkıldığı an!

Aradan 2 yıl geçti. Hala her sabah kalktığımda o bekleyiş, umut kalbimizin bir köşesinde var.

Bu öyle bir acı ki, tarifi imkansız. En acısı da özlem...

Ben bir anneyim. Ateş düştüğü yeri yakıyor. Hiçbir annenin evladı ölmesin, analar artık ağlamasın. Bu özlem, acı, yaşadığım sürece devam edecek.

Katliamın üzerinden iki yıl geçti. Yargılama sürecinde avukatlarımız canla başla çalışıyor. Bu yargılamanın adaletli olması için kastı ve ihmali olan herkesin yagılanması gerekiyor. Buradan 102 can ve oğlum için; adalet, adalet, adalet diyorum...

10 Ekim'de yaralandıktan sonra uzun bir tedavi süreci geçiren Günay Karakuş, olayla ilgili duygu ve düşüncelerini resimleriyle dile getirdi.

Ayağımdaki nasırın hesabını kim verecek?

Saat tam 06.30. Gözlerimi açıyorum isteksizce çalan alarmın sesiyle. Of diyorum "Bir beş dakika daha uyusam keşke." Kafamdan hemen şunlar geçiyor: "5 dakika daha uyusam daha fazla uyurum kesin. O zaman işe geç kalırım. Patron da sabah sabah sinirli olur. En iyisi hemen kalkayım." Yumuşacık yatağımı bırakıyorum gerimde. Keşke diyorum içimden dün akşam biraz daha erken yatsaydım. Aynanın karşısına geçiyorum yüzümü yıkıyorum. Soğuk su yüzüme çarptığı gibi uyku mahmurluğum gitmeye başlıyor. Aynadaki yansımama bakıyorum. Gözlerimin altında dünden kalma siyah kalemin izleri duruyor. Hemen gardroba yürüyorum. Pijamamı çıkartırken bacaklarım takılıyor gözüme. Masa sandalye taşımaktan, müşterilere yemek götüreceğim derken oraya buraya çarpmaktan baldırlarım mosmor olmuş. "Neyse" diyorum etek giymiyorum nasılsa kim görecekti bu morlukları?

EN GÜZEL KIYAFETİM CİLDİM Mİ? HAYIR TABİ Kİ!

Saat sabahın 6'sı olduğu için ev sessiz. Açıyorum televizyonu, ayakta kumandayla kanal seçiyorum. Devamlı karşıma güzel, bakımlı kadınlar çıkıyor. "En güzel giysiniz cildiniz", "Çünkü ben ne istersem o olur" sloganlı reklamlar... 90-60-90 beden ölçülerine sahip inci gibi dişli kadınlar... Gün içinde bakımlı olmamı söyleyen patronum için makyajımı yapıyorum. Aklıma takılıyor televizyondaki güzel kadınlar. Ne kadar gerçeği yansıtıyorlar? Acaba onlar da benim gibi 13 saat ayakta çalışıp eve geldiği gibi bayılıp yatağa düşüyor mu? Ciddinden benim en güzel kıyafetim cildim mi? Baldırımdaki morluklarımı ve işyerindeki yoğunluğumdan dolayı yediğim yağlı yemekler yüzünden çıkan selülitlerimi düşününce hayır tabii ki de! Benim en güzel kıyafetim belki de vücudumu göstermeyendir. Televizyondaki kadınlar ne beni yansıtıyor ne de 3 çocuklu karşı komşum Nezahat ablayı.

'ŞU GARİBE BİR YER VERİN'

Evet bunları düşünüyorum makyajımı bitirirken. Sonra uyuz Fahriye Evcen çıkıyor televizyonda. Normalde çok severim kendisini ama sabah sabah bu kadar güzel olmasını kaldıramayıp "Sus be ko-

kana" deyip kapatıyorum televizyonu. Kıyafetimi, makyajımı tamamladığıma göre artık ayakkabılarımı giyebilirim. Kapıya doğru yöneliyorum. Ertesi gecedeki duvara dikilmiş bacaklarım pek ağırmasa da parmak uçlarımda görüntüsü yüzümde somurtkanlık yaratıyor. 20'li yaşlarda olmama rağmen parmaklarımda nasır olmuş. Mağaza görevlisinin çok rahat, 'flexible' diyerek bana sattığı spor ayakkabılar fazla giyilmekten kokmuş ve parçalanmaya yüz tutmuş. Parmaklarım yana yana giyiyorum ayakkabılarımı. Kapıdan çıkarken "Bugün son, yarın tatil günüm" diyerek içimi rahatlatmaya çalışıyorum bu zorlu gün için. Otobüs durağına giderken tek duam "Umarım ayakta kalmam" oluyor. Zaten bütün gün ayakta kalmayı çekemem doğrusu. Bunun bir de iş dönüşü var. Bazen üzerime "Ben 13 saat ayaktaydım. Şu garibe bir yer verin" diye yazı asmak geçiyor içimden.

'KESİNLİKLE GÜLER YÜZLÜ OLMALIYIM'

İşe geldim artık. Saat 8 olmuş. Tabakları yıka, yerleri sil, buzdolabını doldur, müşterilerin memnuniyeti için üzerin kirlenmişse temizle, makyajını düzelt... Saat 10 oluyor. Servis başlıyor. Saat 9'a kadar böyle sürüyor. Günde tam üç bin kere "Hoş geldiniz. Ne istersiniz? İlk kez geldiyseniz size yardımcı olabilirim. Afiyet olsun" cümlelerini kullanıyorum. Ve bunu yaparken kesinlikle güler yüzlü olmaliyim. Çünkü koca göbekli patronum işimi severek yapıp yapmadığımı kontrol etmek için kasanın arkasından beni izliyor. Eğer güler yüzle hizmet ediyorsam müşteriye, benimle şakalaşıyor. Eğer güler yüz göstermediysem vah halime! Bütün gün benimle uğraşır. Gün işte böyle bitiyor artık. Beni sınırlandıran müşterinin yüzüne gülüyorum, arkasından saydırıyorum. Bu yüzden siz siz olun bir garsonun güler yüzüne güvenmeyin.

NEDEN BU KADAR YORULMAK ZORUNDAYIM?

Artık eve doğru yol almanın zamanı. Eve geliyorum, üstümü değiştiriyorum, duş alıyorum. E saat olmuş zaten 11. Bu saatten sonra ne yapacağım bu yorgun vücutla. "En iyisi yatmak" diyorum. İşte günün en büyük zorluğu kafayı yastığıma koyduğumda geliyor. Sorgulama dürtülerim alevleniyor: "Neden bu kadar yorulmak zorundayım? Hayallerim ne olacak benim? Hep bir yerde it gibi çalışarak kendime zaman ayırmayarak mı geçecek günlerim? Ömrümün sonuna kadar garsonluk mu yapacağım? Peki çalıştığımın karşılığını alıyor muyum? Neden bu insanlar dışarıda yemek yiyorlar ki? Evlerinde yesinler yemeği..." Hepsine tek tek cevap arıyorum. Tek bildiğim 12 saatlik çalışmanın, insanlara hizmet etmenin karşılığının aldığımı çok üzerinde olduğu.

Daha 20'li yaşlarda olmama rağmen ailemin sıkıntılı dönemine yardım için çalıştığım şu sıralar kim verebilir acaba bacaklarımdaki morlukların, ayaklarımdaki nasırların hesabını? "Ben" diyorum içimden, tüm kadınlar, tüm emekçiler verebilir hesabını. Ve umutla kapatıyorum gözlerimi umutla açmak için.

Eşitsizlik evde de fabrikada da aynı

Ben Tuzla Deri Sanayisinde bir fabrikada çalışıyorum. Depoda kadınlı erkekli 450 kişi çalışıyoruz. Fabrikada yaşadığımız bir olay bana bu ülkede kadın olduğumuz için ne kadar ayrımcılığa maruz kaldığımızı bir kez daha hatırlattı.

Geçtiğimiz günlerde deponun içinde bir erkek ve bir kadın öpüşürken yakalandı. Fakat asıl mesele öpüşme olayı sonrası yaşandı; kadın işten atıldı, erkek ise çalışmaya devam ediyor.

Nedenini sorguladığımızda 'Erkek daha iyi çalışıyor' dendi. Oysa işten çıkarılacaksa adaletli olan ikisinin de çıkarılmasıydı. Biz biliyoruz ki kadın işçi 'namus algısı' altında fabrikada

çokça baskı görüyor. Çalışma saatleri içinde ağır işleri yapan bizler mesele namusa geldiğinde hep ayrıştırılıyor.

Size biraz fabrikadaki durumdan bahsedeyim. Depoda çalıştırılırken ağır iş-hafif iş gözetmeksiz herkes her yerde çalışıyor. Ancak vardiya teslim edilirken temizliği kadınlar yapıyor. 20 kiloluk kasaları kaldırıyoruz. Kadın erkek fark etmiyor. Ama çoğu erkek temizliği yapamıyor... Çünkü elleri yatkın değil(!) Neden, çünkü toplumda temizlik kadına yükleniyor.

Biz kadınlar çalışmaya çalışırken önümüze bir sürü engel çıkıyor. Bunlar arasında en önemlilerinden biri eşitsizlik. Bugün işten çıkarılan kadın

hepimiz olabilirdik. Ama işten çıkarılan bir erkek olmuyor. Çünkü suç kesinlikle kadındır! 'Kadın istemese olmaz'dır! Kesin kadın başlatmıştır!..

Bir kadın daha işten atılmasın diye değil belki, ama bir kadın daha eşitsizliğe maruz kalmasın diye bunların önüne geçmemiz gerek. Depodaki bu olaylardan sonra kadınlar tepki gösterdiler. Az da olsa çok da olsa bir şeyleri konuştuk. Ama bununla sınırlı kalmamalı. Bugün fabrikalarda, depolarda ve diğer çalışma yerlerinde bir sürü kız kardeşimiz eşitsizliğe maruz kalıyor. Biz susarsak herkes susar. Susmayalım! Bu ülkede, çalıştığımız her yerde eşit bir yaşam için mücadele edelim.

İSTANBUL

Başbakan 'sendikalaşmaktan korkmayın' mı dedi?

Bahar KOZA
Sultangazi / İstanbul

Ikizler Tekstil, Sultangazi ilçesinde kurulu, 220 işçinin çalıştığı bir tekstil fabrikası. Aynı binada TimTeks adında başka bir tekstil fabrikası daha var. Her iki fabrika da, aslında yine aynı binada bulunan ve 25 yıldır faaliyet gösteren Hamarathl Tekstil bünyesinde üretim yapan firmalar. Yani, yaklaşık 600 işçinin çalıştığı üç fabrikanın asıl patronu İrfan Özhamarathl.

Çoğu kadın olan işçilerin ücreti, asgari ücretten biraz fazla. Servis, yemek ve sigorta var. Ama bir dönem sigortalar asgari ücretten yatırılmış, bunun için ücretlerinin asgari ücret tutarında olan kısmı bankaya yatırılırken, kalan kısım elden ödenmiş. İşçiler bir süre sonra bu duruma razı gelmemiş ve itiraz etmiş. İtiraz edenler işten atılsa da yargıya intikal eden bu itiraz sonucu sigortalar gerçek ücret üzerinden yatırılmaya başlanmış. Böylece işlerinden olan işçiler, geride kalanlara önemli bir kazanımı bırakmışlar.

Hamarathl, İkizler ve TimTekste üretilen ürünler, yurt dışına ihraç ediliyor. Danimarkalı tekstil devi Bestseller firması 2014 yılında Türkiye pazarını Özhamarathl üzerinden açtı. Dünya markası bir ürünü Türkiye'de üretip dünya pazarına çıkaran bir fabrikada işçi hakları da en üst seviyededir diye düşünüyor insan, ama gelin görün ki hiç de öyle değil.

22 yıllık bir işçinin aldığı ücret yol+yemek+sigorta+AGİ=1800 TL. Mesai saatleri 08.00-18.00 arasında. Saat 16.00'da 15 dakikalık çay molası var. (Normalde günde iki defa olan çay molasını işveren saat 10.00'daki molayı kaldırarak bire düşürmüştü). 25 yıldır işçilerin günde 10 saat çalışarak bünyüttükleri Özhamarathl'nin işçilere verdiği sadece bu... Ama unutmadan söyleyelim patron maaşı geciktirmiyor!

ANKETTEN SENDİKA ÇIKTI

İşçiler, 10 yıl kadar önce, daha iyi çalışma şartları için sendikalaşmaya çalışmışlar, ama başarılı olamamışlar. Bu işe kalkışanlar ise işlerinden olmuş. Ancak o gün atılan tohumlar 2017'nin haziran-temmuz aylarında yeniden başak verdi ve İkizler Tekstilde çalışan 220 işçiden 130'u daha iyi çalışma ve insani yaşam koşulları için TEKSİF Sendikasına üye oldu. Çoğunluğu sağlayan sendika, Bakanlıktan yetkiyi de aldı. Ancak patron, yetki alındıktan sadece iki gün sonra işyerini tasfiye kararı aldı. Yani işçiler sendikah olarak çalışmak istiyor, patron ise "Sizi sendikah olarak çalıştıracığı-

İkizler ve TimTeks, aslında aynı binada buldukları Hamarathl Tekstil bünyesinde üretim yapan fabrikalar. Yani, yaklaşık 600 işçinin çalıştığı üç fabrikanın asıl patronu bir dönem İstanbul Sanayi Odası Başkanlığı da yapmış İrfan Özhamarathl. Özmarathl, işçilerin TEKSİF Sendikasında örgütlendiği İkizler Tekstil'i kapatma kararı aldı.

ma işyerini kapatırım daha iyi" diyor. Anayasanın tanıdığı olduğu bir hakkı, bir dönem İstanbul Sanayi Odası başkanlığı da yapmış olan İrfan Özhamarathl tanımak istemiyor.

İkizler Tekstilin 31 Ekim 2017 tarihinde kapatılacağını işyerine bir ilan asılarak işçilere duyuruldu. İlanda işçilerin yasal tüm haklarının verileceği de belirtildi.

Bu üç fabrikanın çalışma koşullarını ve sendikalaşmaya giden süreci işçilerle konuştuk. Tek avantajı zamanında ödenen ücretler olan fabrikada kadın işçiler yoğunlukta olmasına rağmen kreş yok, emzirme odası yok, süt izni yok... Ücretler düşük, bantlarda verilen sayıyı yetiştirmek için işçiler molalarda dahi çalışmak zorunda kalıyor. Sayıyı tutturmak için tuvalete bile gidemeyip altına kaçırdığını söyleyen

işçiler bile var.

Sendikalaşma süreci bu sorunlarla ilgili olarak başlamıyor yine de. İşyerinde cuma günleri radyodan yüksek sesle yayımlanan dini sohbet programına bazı işçiler itiraz edince sohbet yasaklanıyor. Bu kez yasağa itiraz geliyor ve bazı işçiler işyerinde anket düzenliyor. Bu ankette sendikalaşma fikri öne çıkıyor ve çalışmalar hızla başlıyor. **İYİ NİYETLİ PATRON!**

Başbakan Binali Yıldırım'ın, daha geçtiğimiz günlerde ILO toplantısında "Sendikalaşmaktan korkmayın..." çağrısı yaptığı, bir değil iki sendikaya üye olunabileceğinin söylendiği Türkiye'de işçiler bir kez daha sendikalaştıkları için işlerini kaybetmekle yüz yüze. İşçiler uzun yıllar aynı işyerinde çalışmanın vermiş olduğu 'vefa' duygusu ile İrfan Özhamarathl'nin 'mer-

hametli ve iyi niyetli bir işveren' olduğunu, fakat İkizler Tekstil patronu için aynı şeyleri düşünmediklerini söylese de kapatma kararı büyük patron İrfan Özhamarathl'ya ait.

Patronun en büyük korkusu İkizler Tekstilde başlayan sendikal mücadelesinin Hamarathl ve TimTeks'e de sıçraması. Eğer korktuğu olursa ya bütün işyerlerine sendika girecek ya da üç fabrikeyi birden kapatmak zorunda kalacak. Sizce hangisi mümkün?

Görünen o ki 31 Ekim'de işçiler son defa işe gidecekler. İşçilerin kıdem ve ihbar tazminatları ile diğer alacaklarının ne şekilde ödeneceği ise henüz belirsiz. Bu durum moral bozukluğu ve umutsuzluk yaratmış. Gençliklerini bu fabrikada eskittiklerini ve böyle bir vefasızlığı hak etmediklerini söylüyorlar.

Sendika ise yasal sürecin takipçisi olacaklarını ve işçilerin bütün haklarının (işe iade davası da dahil olmak üzere) alınması için mücadele edeceğini söylemekle yetiniyor. Oysa sendikalaşma faaliyeti Hamarathl ve TimTeks'te de yürütülse ve hep birlikte hareket edilebilse örgütlenme başarılabilir. Şimdi ise mevcut sorunlar ve yoğun emek sömürüsü Hamarathl Tekstilde devam ederken, yeni bir iş arayan işçiler de buldukları işlerde benzer sorunlarla karşılaşacaklar.

Din adına hem inancımızı hem emeğimizi sömürüyorlar

Selam Ekmek ve Gül okurları, Ben Aydın'ın ilçelerinde yaşayan bir kadın arkadaşımım. Geçimimi hafta sonları pılav satarak ve zaman zaman da çeşitli işyerlerinde çalışarak sağlıyorum. O işyerlerinde çok daha iyi fark ediyorum sömürü sistemini.

İnsanlar en ağır koşullarda 10 saat çalıştırıyorlar. Ve bize asgari ücret ödüyorlar. Oysa benim bildiğim, asgari ücret 8 saat üzerinden ödenir. Buralarda hiç dernek, sendika çalışması yok. Bunlar da sırtını iktidara dayamış kadınları din, iman adına kapatıp buralarda sömürüyorlar.

Ben bir müddet önce iflas etti diyerek kapatılıp, başka bir isim altında yeniden faaliyete geçen o en büyük fabrikada mevsimlik işçi olarak çalışıyorum. Fabrikada haremlik selamlık yapıp erkek ve kadınların sigara içtikleri, yemek yedikleri alanları ayırıyorlar. Formalarımızı yeşil renk verdiler. Türban takmaya zorluyorlar. Ustabaşı bağıyor; türbanla-

rınızı bağlayın! Din adı altında hem duygularımızı, inançlarımızı hem de emeğimizi sömürüyorlar.

Ve bu fabrikada 300'e yakın çalışan, günde 10 saat çalıştırılıyor. Günlük yevmiye üzerinden çalışıyoruz. Ne çay var, ne yemek. Evimizden getirdiğimiz yemekleri yiyoruz. Suyu da çeşmeden bağlıyorlar. Hiç bir iş güvencesi, işçi sağlığı önemi yok. Bu yöredeki bütün fabrikalarda, aynı koşullarda özellikle kadınlar çalışıyor. Karşı çıktığımızda "Formanı çıkarıp, işi terk edebilirsin" diyorlar.

Ben kimliğinden inancımın dolayısı baskı görmeden, emeğinin hakkını alarak yaşamının yolunun birlik ve mücadeleden geçtiğini biliyorum. Biz kadınlar, bize dayatılanı değil kendi yaşamımızı eşit, özgür ve sömürülmeden sürdürmek istiyoruz.

Selamlar, sevgiler...

*Aliye MALKOÇ
AYDIN*

Zaman kısıtlı da olsa bir araya gelmeye değer

Merhaba... Ben 39 yaşında, 12 yıldır evli, 2 çocuk annesi bir kadını. Çalışma hayatına köyden geldikten sonra tekstilde çalışarak başladım. Tekstilde sigortasız olarak ve mesailerde sabahlarak yaklaşık 5 yıl çalıştım. Daha sonra eşimle tanıştım ve evlendim. Şimdi iki çocuğum var, ama yine çalışıyorum. Tuzla Organize Sanayi Bölgesinde bir fabrikada çalışıyorum. 10 ay oldu işe başlayalı. İşyerinde çoğunlukla kadın işçiler var ve çoğu evli. Hem çalışıp hem çocuklarla uğraşmak tabii ki çok zor oluyor. Sabah saat 6.30'da kalkıyorum, saat 8'de işbaşı yapıyoruz ve akşama kadar ayakta çalışıyoruz. Oturmamız kesinlikle yasak. Her tarafta kameralarla izleniyoruz. Günde 10 saat çalışıyoruz. Akşam eve geldiğimde yorgun bir şekilde bu sefer de evdeki işlerle ilgileniyorum. Saat bayağı geç oluyor, çocuklarla doğru düzgün ilgilenemiyorum.

Bunca sıkışmışlığın arasında yine de kadınlarla bir araya gelip iş çıkışı kendimize zaman ayırmaya çalışıyoruz. Arada bir de olsa onlarla sinemaya gidiyoruz ya da bir yerlerde oturup çay içip sohbet ediyoruz. Çalışan ev kadınları için zaman kısıtlı olsa da bir araya gelebilmek bize iyi geliyor. Çünkü işyerinde oturup sohbet etmeye ve birbirimizin derdini dinlemeye zamanımız olamıyor. Ancak dışarıda fırsat bulabiliyoruz. Yaşanan sorunlar hep aynı. Sabahtan akşama kadar çalışıp, daha iyi koşullarda yaşayabilme mücadelesi veriyoruz. Her ne kadar zor olsa da bu mücadeleye devam ediyoruz.

Tuzla / İSTANBUL

Gece 3'e kadar 3 bin parça iş günde 30 liraya

**Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece/İstanbul**

Sakine 33 yaşında. Eşiyle görücü usulüyle evlenmiş. İki kız çocuğu var. Biri dördüncü sınıfa gidiyor, diğeri ise 'sıbyan mektebi'ne. Eşi marangoz işçisi; çocuk yaşta geçirdiği bir kazadan dolayı kalçasında çıkık olduğundan ameliyat olması gerekiyor. "Daha sonra tekrar olma gerekir. Ağrıların dayanılmaz olana kadar ameliyat yapmayalım" demiş doktor. Eşinin aldığı bin 700 TL geçinmelerine yetmediği için, iki yıldır evde parça başı iş yapıyor.

Şu anda yaptığı fermuar birleştirmeden, bin parça yaparsa ancak 10 lira kazanabiliyor. Günde 3 bin adet yapabilmek için gece üçlere kadar çalışan Sakine'nin mesaisi işlerin acil yetişmesi gerektiği gecelerde daha da uzuyor. Yoksa bir sonraki işi alırken zorluk yaşayabilir. Çocukları küçük olduğu için düzenli bir işte çalışmadığından yakınıyor Sakine. İki yıldır yaptığı bu iş yüzünden bel fitiği olduğunu, parmak uçlarını hissetmediğini, kollarının ağrıdığını anlatıyor. "Doktora gittim mi?" diye sordüğümüzde, "Gitmedim gitsem bu işi yapma diyecek doktor. Nasıl yapmayayım? Eşimin durumu ortada. Ya çalışamaz hale gelirse... Çocuklar okuyor, okul masrafları var, kış geliyor. Ayakkabıları, montları, yakacak, kira, yeme içmeleri yetmiyor. Benim de yapacak başka bir şeyim yok. Mecbur çalışmak zorundayım" diye yanıt veriyor.

BEKEV'den 'eğitim seferberliği'

Emine UYAR
İzmir

Buca Evka-1 Kadın Kültür ve Dayanışma Derneği Evi (BEKEV), müfredatta yapılan değişikliklerle eğitimin giderek bilimsellikten ve laiklikten uzaklaştırılmasına karşı okul önlerinde bildiriler dağıtarak, velileri mücadeleye çağırdı.

Okullarda çocuklara yanlış ve çağdaş olmayan bilgiler verilmesine, ders kitaplarında kadınları eşit yurttaş olarak görmeyen söylemlere karşı çalışma yürüten dernek, okullarda yaşanan altyapı sorunları nedeniyle de kadınların ilgi odağı.

TAM GÜNÜN YÜKÜ DE KADINLARA ÇIKTI

Derneğin karşısında bulunan Mimar Kemalettin İlkokulu bu yıl tam gün uygulamasına geçti. Normal koşullarda tercih edilecek bir uygulama olan bu durum, kadınların yükünü daha da artırdı.

Çünkü okulun yemekhanesinin inşaatı henüz bitmedi, bittiğinde de velilerden günlük 5, haftalık 25 lira yemek ücreti isteniyor. Yemekhane sulu yemek yok, kantinde de satılan tost, pizza gibi yiyeceklerin yanı sıra makarna bulunuyor farklı olarak.

Kadınlar okulda satılan yiyecekleri hem pahalı hem de sağlıksız buldukları için evden getirdikleri yemekleri, okul kapısının önünde, kaldırımlarda, duvar kenarlarında yediyorlar çocuklarına. BEKEV'in daveti üzerine, bazı veliler çocuklarına öğle yemeğini dernekte yedirmeye başladı.

Okul önünde görüştüğümüz kadınlardan biri, okula giden iki çocuğu olduğunu, günlük 10 lira yemek ücretine bütçesinin yetmeyeceğini söyledi. Bir başka veli, istenen yemek ücretinin ayda 100 lira olduğunu belirterek, "Ayda 100 liraya ben bütün mutfak malzeme-

mi alırım" diye konuştu. Bu sorun nedeniyle çocukları okula servisle gelen kadınlar da, öğle saatinde okula gelmek durumunda kalıyor.

Yemek sorunu nedeniyle tam gün uygulamasının kendilerine eziyet haline geldiğini dile getiren kadınlar, sınıfların kalabalığından da şikayetçi. Eğitimin gitgide köreltildiğini düşünen veliler, müfredattan da şikayetçi.

'SADECE KOCAMA DEĞİL SÜLALESİNE İTAAT ETTİM'

Ders kitaplarında kadınların kocalarına itaat etmelerini salık veren söylemlere tepki gösteren genç bir kadın, "Ben sadece kocama itaat etmedim, sülalesine itaat ettim. Benim 4-5 kocam vardı" diye anlattı: "Evlendim, görümcem, kocası, kayınpederim, kayıncımdem vardı, eşim vardı, sonra bir de çocuğum oldu. Aynı evde idik. Bütün temizlik, yemek her şey bana aitti. On sekizimi doldurmadan kucağıma aldım çocuğumu. Çok ezildim. Kocamın ailesi ile kaç yıl birlikte yaşadık. O kadar zor duruma düştüm, o kadar sıkıntı çektim ki gözüm çocukları bile görmeyi, bırakıp gittim. İki gün sonra eşim geldi. Çocukların hasretinden geri geldim. Çözüm oldu mu? Hayır!"

BUNDAN SONRA NE OLACAK?

Kadınlardan biri, "Eee bildirileri dağıttınız, bundan sonra ne olacak?" sorusunu yöneltmiş BEKEV'li kadınlara. Öneriyi de yine kendisi yapmış; "İmza kampanyası yapalım, 'böyle müfredat istemiyoruz' diyelim." Kadınlardan dernekte tüm bu sorunlarla ilgili bir toplantı düzenlenmesi önerisi de gelmiş.

BEKEV'li kadınlar şimdi bir yandan bu önerileri hayata geçirmeye çalışırken, dernek bünyesinde bir de kitaplık oluşturmayı hedefliyor. 14 Ekim'de açılması planlanan kitaplık için kitap bağışı çağırısı yapıyorlar. Eğitimle ilgili çeşitli konularda uzmanların katıldığı aydınlatma faaliyetleri, okuma ve film günleri düzenlenmesi de planlanan işler arasında.

Sadece çocuklarımızın değil ülkenin de geleceği karartılıyor

Heval Yıldız KARASU
Öğrenci Veli Derneği-ÖVDER Eskişehir Şubesi

Yeni eğitim öğretim yılı bize muştulandığının aksine, geçen yıllardan devrolan sorunlara yenilerinin eklenmesiyle, biz veliler için sıkıntı ve kaygılarla başladı. En büyük sıkıntılardan biri olan eğitimin paralı hale getirilmesinin yanında okulların temizliği ve güvenliğine dair kaygı taşıyan velilerin kaygı listesine bu sene müfredat da eklendi.

Kayıt için okullara gidildiğinde bağış adı altında zorunlu kayıt parası vermeden kayıt yaptıramayan veliler, okul müdürlerine "Anayasa'da eğitimin parasız olduğunu" hatırlattıklarında, okul müdürleri kendilerine, çocuklarını başka okulda okutabilecekleri yanıtını vermekte, okulları birer ticarethane, velileri de birer müşteri olarak gördüklerini imandan çekinmemektedirler. Her şeyin bir fiyatı var, anlayışıyla 'iyi okul-kötü okul' ayırımı yaratırlar, şimdi de öğretmenlere fiyat biçip öğretmen kayıt-fiyat listesini okul kapısına asmaktan çekinmemektedirler.

Özel okullara 'teşvik' adı altında kişi başı 3500-4000

TL verilebilen bu sistemde velilerden; "Çocuklarımız soğuktan dunsun mu? Pis, güvenliksiz okullarda mı okusun?" demagojileriyle zorla katkı payı-bağış toplanmaktadır. Toplanan paralarla ise sadece müdür odalarının bakımı ve temizliği yapılmakta, okulların tuvaletleri, sınıfları ve diğer yerleri hijyenden ve bakımdan mahrum bırakılmaktadır.

Okullara uzun dönem ödenek sağlamayanlar, okul aile birliklerini de artık denetlememekte, okulları kendi yağlarında kavrulmaya terk etmektedirler.

Bu sorunlara bu sene bir de müfredat sorunu eklenmiştir. En demokratik, bilimsel ve çağdaş müfredat diye muştulanan müfredat, biz veliler için kaygı vericidir. Çocuklarımıza zorla okutulan içi boş kitaplara bu sene bir de 'şeri ifadeler ve ülkede son dönem yaşanan patlamaların uğruna yapıldığı cihat kavramı eklenmiş... Atatürkçülük ve felsefe konuları kitaplardan neredeyse çıkartılmıştır... Ayıların el hareketleriyle süslenmeye çalışılan (ki sonra bu sayfanın öğretmenler tarafından yırtılması talimatı gelmiştir) bu kitaplara kadını aşağılayan ifadeler eklenmiş ve inanç özgürlüğü hiçe sayılmıştır... Bu müfredat bilimsellikten ve çağdaşlıktan uzak, gerici, bireyci, kadın düşmanı, mezhepçi, ırkçı, cinsiyetçi, kültürleri ve inançları dışlayan, ötekileştiren, evrensellikten uzak bir müfredattır.

Eğitimin bu hale getirilmesiyle sadece bizim çocuklarımızın değil ülkenin geleceği karartılmaktadır. Bu sebeple başta velilerimiz olmak üzere herkesi geleceğimize sahip çıkmaya çağırıyoruz...

Eğitimin paralı hale getirilmesi, okulların temizliği ve güvenliğinin yanında velilerin kaygı listesine müfredat da eklendi. ÖVDER olarak herkesi geleceğimize sahip çıkmaya çağırıyoruz.

Okullar açıldı masrafı boyu aştı

Zeynep ÇELİK
Sincan/ANKARA

Yeni eğitim öğretim yılı başlayınca, evin giderlerine okul masrafları da eklendi, geçim derdi iyice büyüdü. Sincan'ın Ertuğrulgazi Mahallesi'nde oturan Sibel de okula giden üç çocuğunun ihtiyaçlarına yetişememekten şikayetçi.

SÖZDE DEVLET OKULU

Her eğitim-öğretim yılının Milli Eğitim Bakanlığı'ndan "Velilerden aidat ya da bağış alınmayacak" açıklaması gelir ama öyle olmadığını herkes bilir. Sibel de okul aidatı ödedi. Okul yönetimlerinin aidat isterken "Devletten ödenek gelmiyor, okulların daha iyi eğitim verebilmesi için bu aidatları toplamak zorundayız" dediğini aktarıyor.

Sibel'in çocukları bir devlet okulunda 1, 4 ve 6'ncı sınıflara gidiyor. Çocukların yıllık okul masrafını hesapladığımızda neredeyse bir özel okul öğrencisinin masrafına denk oluyor. Her bir çocuk için okul aidatının 150 TL olduğunu belirten Sibel, "Geçen yıl muhtardan fakirlik belgesi aldım, aidat vermedim ama bu yıl nasıl alırım, alabilir miyim bilmiyorum" diyor kaygılanarak.

Kırtasiye masraflarını soruyoruz. "Evde geçen yıldan biraz vardı, şimdilik 250 TL harcadık, ama alacağımız bir sürü şey daha var" diyerek, asıl masrafı kıyafetlere yaptığını belirtiyor. Okulun anlaşmalı olduğu yerlerden kıyafet almaları söylenmiş tüm velilere. Pantolon ya da etek, bir yarım bir

de uzun kollu üst, bir de hırkanın 170 TL olduğunu söylüyor. Bu yıl üç çocuğa birer eşofman da alması gerektiğini söyleyen Sibel, "Eşofman takımı 90 TL ama velilerle konuştuk hem çok pahalı bulduk hem de çok kalitesiz, naylondu eşofmanın kumaşı, biz de almaya karar verdik. Ama nereden alacağız onu da bilmiyoruz" diyor.

DEVLET OKULUNDA ÖĞLE YEMEĞİ 10 TL

Çocuklar sabah kahvaltısını evde yapıyor ama evden öğle yemeğinden ve sonra yemek için ara öğün götürüyorlar. Öğle yemeği isterlerse, okulun yemekhanesinde kişi başı 10 TL'ye yiyebilirler. Ancak bunun için tüm dönem orada yiyeceklerine dair bir evrak imzalanması gerekiyor. "Yani benim 3 çocuk için günlük 30 TL'den aylık 600 TL vermem gerekir. Ama bunu verecek bütçemiz yok" diyor Sibel, "Devlet okulunda 10 TL ye yemek mi olur?" diye soruyor.

KÜÇÜLEN KIYAFETLER PAYLAŞILIYOR

Sibel'e bu kadar masrafla evi nasıl geçindiriyorsunuz diye soruyoruz. Şöyle yanıtıyor: "Bunlar ne ki! Kira, elektrik, su, doğalgaz, telefon, internet derken ay sonu gelmeden para bitiyor. Bir de kış mevsimi yaklaşıyor ki şu anda 50 TL olan doğalgaz 200-250 TL'ye kadar çıkıyor. Çocuklar çabuk büyüyor ayakkabıları, kıyafetleri çabuk küçülüyor, acil değilse alamıyoruz, buradaki insanların durumu neredeyse aynı, herkes birbirine küçülen kıyafetlerini veriyor. Böyle yardımlaşmalar olmasa masraflarla hiç baş edemedik."

Bizden kazanmasalar eğer bir saniye burada tutmazlar

Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece/İSTANBUL

Geçtiğimiz haftalarda Küçükçekmece'nin Mehmet Akif Mahallesi'nde Türkiyeliler ve Suriyeliler arasında yaşanan kavga mahallenin belli sokaklarında Suriyelilere dönük ırkçı saldırılara döndü ve bir hafta sürdü. Olayın yaşandığı mahallede Suriyeli kadınlardan birinin evinde, kadınlarla sohbet etmek üzere yan yana geldik biz de.

İlk olarak Ezgi yaşananları ve duyduklarını anlatmaya başladı: "Ambulanslara yaralıları bile vermiyorlardı. Söylenilenlere göre üç tane ölü varmış. Türkiyeli komşularımız 'Biz üç tane Suriyeli öldürdük' diyorlardı. O ölen Suriyeliler kim bilmiyoruz, kimze bilmiyor. Söylenene göre Suriyeli gençler Türkiyelilerden sigara istemiş. Türkiyeli gençler hakaret ederek 'Veriyoruz' demişler. Suriyeli gençler de kendilerini savunmaya çalışmış. Olaydan iki gün sonra Suriyeliler mahalleye gelmiş. Bütün mahalle karışmış. Samsunlu kadınlar hep sokaktaydı. Hepsinin elinde sopalar. Tencere tavalar ellerinde... Bizim binadakilerin çoğu da Samsunlu. Bizim çocuklarımız kapıya çıkmayacakmış. Çıkarlarsa 'Piç Suriyeliler, dağdan geldiniz, bağdakini mi kovacaksınız' diye hakaret ediyorlar. Cuma günüydü ben pazara gitmişim. Üst komşu eve gelmiş, çocuğumu dövmüş. Sözdü benim oğlum onun kızını dövmüş. Hâlbuki öyle bir şey yok. Ben pazardan döndüm balkondan bağıriyor. 'Kızıma bir şey olsaydı sizi bu sokakta yaşatmazdım.' Ben de 'Zaten ev arıyorum, bu sokakta yaşamak isteyen kim' dedim. Gecenin bir yarısı ev aramaya gittim, sırf buradan kurtulayım diye. Türkiye hükümeti bizden kazanıyor. Küçük çocuklar işçi olarak çalışıyor. Kazanmasalar bizi burada bir saniye tutmazlar."

Meryem de korkmuş yaşananlardan,

korkusundan dışarı bile çıkamamış. Ertesi gün komşularıyla tartışma yaşamış. Anlatıyor Meryem de: "Niye sokağa çıkmadınız, arkamızda durmadınız, diyor komşum bana. 'Sen çocuklarını içeri aldın kapıyı örttün. Niye bizimle gelmedin' diyor. Çıkıp ne yapacaktım? Kime arka çıkacaktım. Aynı memleketin insanı olduğum Suriyelilere mi? Yoksa şu an yaşadığım bu toprağın insanlarına mı? Ben de Suriyeliyim kendi insanımı mı çıkıp öldüreyim. Ev sahibimi kışkırtmaya çalıştılar bize karşı, ama o sahip çıktı bize. Türkiyeli bir komşum bize gidip gelirdi. Onunla da konuşmuşlar, 'Gitme onlara' diye. O da kiracı, evden çıkarırlar diye korktu gelmiyor artık. Ben bayramdan bu yana burada yaşadığım sıkıntıyı Suriye'de hiç yaşamadım. Kendimize korkmuyoruz, çocuklara korkuyoruz. Her gün çocuklarım eve gelmeye yakın onları karşılamaya gidiyorum. Farklı sokaklardan getiriyorum onları eve. Türkiye devleti bize maş veriyor, bizim elektriğimizi suyumuzu veriyor, bizim kiramızı veriyor sanıyorlar. Kızılay birkaç kişiye yardım veriyor diye bütün Suriyeliler yardım alıyor sanıyorlar."

EŞİM DE ÇOCUKLAR DA FARKLI YOLLARDAN EVE GELİYOR

O süreçte hiç sokağa çıkmadıklarını söyleyen Meral, "Bütün Suriyelileri dövüyorlardı" diyor. Polisler varmış, ama bir şey yapmamışlar. "Bir tane on üç yaşındaki çocuk kaçıyordu arkasında bir yığın insan kovalıyordu. Çocuğun ayağından ayakkabıları çıktı. Hem ağlıyor hem bağıriyordu çocuk kaçarken. Geçenlerde benim çocuklarımı babalarının gözü önünde dövdüler. Babaları bir şey yapamadı. Çocuklarımızı dövüyorlar gözü müzün önünde, bir şey yapamıyoruz. Bir tane Şih gibi giyinen adamdan yardım istemiş kocam. Adam yürümüş gitmiş. Zar zor almış çocukları adamların elinden. Eşim de çocuklarım da işten eve gelirken farklı farklı yollardan geliyorlar."

Sayın Veli;

Okulumuzda Öğrencilerimize ve öğretmenlerimize yönelik olarak 3 çeşit Sulu Yemek çıkarılması düşünülmektedir. Ücret günlük 10TL civarında olacaktır. Bu konuyla ilgili olarak aşağıdaki seçeneklerden size uygun olanı işaretleyerek ve gerekli bilgileri doldurarak bu formu öğrencinizle geri gönderiniz.

Evet Öğrencimin ücretli olarak yemekhaneden faydalanmasını istiyorum.

Hayır istemiyorum.

Öğrencinin Adı Soyadı: _____

Sınıfı: _____

Velinin Adı Soyadı: _____

Katil kim?

Serpil SAVUMLU

Ağlayanlar... Bağıranlar... Çılgık çılgına derdini anlatanlar... Kimi mağdur, kimi 'suçlu', kimi 'gizli tanık.' Tüm bu sayılanları televizyon kanallarının gündüz kuşağında bulmak mümkün. Deri montlu 'Mavi Ay' tadında dedektif görünümlü sunuculardan, ekranlara uzun zamandan sonra dönen deneyimli 'gazetecilere' ya da podyumların ünlü mankenlerine kadar herkes ya cinayet çözüyor ya da küskün barıştırıyor. Özellikle kadına yönelik şiddet olaylarının, bir bölümde olmasa da diğerinde mutlaka ele alınması şart!

"Ne var bunda? Farkındalık yaratıyorlar işte!" diyenleriniz vardır. Peki, gerçekten böyle mi?

Geçen yayın döneminde televizyon kanalları ile görüşen RTÜK, evlilik ve izdivaç programlarının kaldırılması yönünde karar almıştı. Yapılan açıklamada "Evlilik programları artık başka bir formatta yayınlanacak" denilmişti. Israr edenlere para cezaları verileceği de peşinen söylendi. Yaz dönemi uzun uzun düşünen yapımcılar belli ki ortak bir karar almış. Zira hepsi peş peşe, farklı isimler ancak aynı formatlarla programlarını izleyiciyle buluşturdu.

GEÇEN SEZON EVLENDİLER ŞİMDİ BOŞANIYORLAR

'Evleneceksen Gel' ile bekarları "dünya evine" sokmaya kararlı Seda Sayan ve Uğur Aslan Roman kızı Solmaz'ı her canları çektiğinde oynatırken birden polis telsizleri ve deri ceketleri ile karşımıza çıktı. 'Artık Susma' adlı programının, olay yeri süslemeli tanıtım videolarında "Herkes konuşacak, gerçekler ortaya çıkacak" diyen Sayan ve Aslan, geçtiğimiz sezonda evlendirdikleri çiftleri bu kez barıştırmaya çalışıyorlar. İlk önce Emrah ve Başak'ı izledik. Evlilik programı ile dünya evine giren Emrah ve Başak'ın daha yaşına girmemiş çocukları var. Şimdi boşanmak üzereler. İkisi de bağır çağır canlı yayında birbirlerine içlerini kustu. Adam canlı yayında kendi çocuğunu annesinden kaçırdı. Üstelik bu kaçırılmaya kameralar da şahitlik etti.

Canlı yayında bir çocuk kaçırıldı ama bir yetkili "Bu çocuk nerede?" diye sormadı. O yayında yaşanan şiddet "Sen bunu hakettin" sözleriyle başlayıp kadının üzerine yürünerek devam etti.

TABI... TABI...

Hafta içi her gün orkestra eşliğinde açılan programa salınarak giriş yapan Seda Sayan ve ciddiyetinden ödün vermeyen Uğur Aslan, bu satırları yazdığım sırada yayındalardı. İbrahim Tatlıses'ten aşına olduğumuz sonraları Sayan'ın da seslendirdiği, 'Tabi... Tabi...' şarkısıyla açılışlarını yapan programcılar ardından artık susulmaması gereken konulara geçtiler. İlk gündem de 7 yıldır eşi tarafından işkenceye maruz kalan tüfekle öldürülmek istenen Çağlar Işık'ı gördük. Çağlar'ın nasıl vurulduğundan, ne şekilde işkence edildiğine dair tüm ayrıntıların paylaşıldığı programda iki de şahit konuşturulduktan sonra kadına yönelik şiddet kınandı. Ama önce kadın ve erkeğin doğasının birbirinden ayrı olduğu anlatıldı. Sonra sıra saldırgan erkeklerin de bir kadın tarafından yetiştirildiğine geldi. Yani yine erkeklerin şiddet eğilimleri kadınların hanesine yazıldı.

Çağlar hamileydi. Tedavisi için bebeğin alınması gerekiyordu. Peki, bu kürtaj gerekli miydi? Program-

da Çağlar'ın hangi koşullarda hamile kaldığı, bebeği isteyip istemediği, ekonomik ve psikolojik olarak bu süreci nasıl kaldıracağı konuşulmadı. Ama yaşadığımız sürece uygun olarak bir bilirkişiden görüş alınmalıydı. O bilirkişi de İlahiyatçı Yusuf Kavaklı'ydı. Kavaklı daha önce programlar yapmış ve kadınlarla ilgili sorulara cevap vermiş bir isim. Kadınların sadece evlerinde kocalarına süslenmeleri gerektiği ve sokakta dondurma yalayamayacakları gibi yorumlarını internette kolayca bulabileceğimiz Kavaklı, bu kez kürtaj hakkında yorumlarını sıraladı; "Hiçbir ilahiyatçı çocuğun alınması yönünde bir söz söyleyemez... Ama annenin hayatı tehlikesi söz konusuysa kaç aylık olduğuna bakılmaksızın çocuk alınır."

Kavaklı'ya Seda Sayan o eşsiz kafa sallamasıyla destek verdi. Bu görüşün ardından konu kapandı. Bir sonraki bölümde ise yine evlendirdikleri ancak artık boşanan bir çiftin 'yüzleşmesi' vardı. "Aile birliğini bozmuyoruz. Onlar zaten boşandı. Haaa... Yanlış anlaşılmasın!" uyarıları eşliğinde bir kadının yaşadıklarına canlı canlı şahit olduk. Erkek kadının üzerine yürüdü... Elini salladı... Sayan ve diğerleri araya girdi. İzlediklerimiz "Kameralar önünde durum buysa arkası nasıldır" dedirtti. ▶▶

'Artık Susma' adlı programın, olay yeri süslemeli tanıtım videolarında "Herkes konuşacak, gerçekler ortaya çıkacak" diyen Seda Sayan ve Uğur Aslan, geçtiğimiz sezonda evlendirdikleri çiftleri bu kez barıştırmaya çalışıyorlar.

Evlilik programlarından sıkılmışken her gün kan revan olayların içinde bulduk kendimizi.

►► 'BİLİYORSAN SÖYLE'

Elbette sadece bu programla yetinmek istemiyor diğer hikayeler de ilginizi çekiyorsa alternatif çok. Mesela Serap Paköz'ün sunduğu 'Gerçeğin Peşinde' oldukça dikkat çekici. Düşünülmeveni düşünüp, sorulmayı sormakla yükümlü Paköz, ele aldığı tüm dosyalarda aile boyu herkesi 'katil zanlısı' ilan ediyor. "Acaba katil kim?" sorusu daha kursağımızdayken "Ama hadi teyze, bak çok sıkıldık. Katili biliyorsan söyle" uyarıları taktire değer.

Şiddetin her türüsüne karşıyız ama yarattığımız şiddeten de bir haber! Hakan Ekinci cinayetinde aynı apartmanda yaşayan tüm ailenin yalan söylediği, herkesin cinayeti bildiği ancak söylemediği 60'ı aşkın gündür çevrile anlatılıyor. "Madem suçsuzsun gel burada konuş" söylemleri ile henüz yetişkin olmamış iki kız kardeşin ifşa edilmesi, annelerinin yalan söylediği ya da birilerinin koruduğunun düşünülmesi hepsi bir yana "Hakan görmemesi gereken bir şey mi gördü?" şeklindeki fitne fesat soruların nelere sebep olacağını bir önemi yok.

Hande Çinkitaş dosyası ilk zamanlarda programın bel kemiği idi. 16 yıldır çözülmemeyen dosya ile ilgili kimler program yapmadı ki. Ama sanırım kimse bu denli ayrıntılı bakmamıştı. Zira katil zanlısı olarak gösterilen ve hedefe konulan Hande'nin üvey annesinin kimlerle ilişkisinin olabileceğini, ailenin ne tür cinsel tecrübelerinin olduğunu anlamaya çalıştık.

"11 yıldır katilleri bulunamayan Büşra ve Tuğçe, Serap Paköz sayesinde huzura kavuştular!" Evet ama nasıl bulundu? Bu konuda da hayretler içindeyiz. Çünkü bu dosya ile ilgili iyi ki bu kadın program yapmış demekten kendimi alamıyorum. Yoksa belki de bir 11 yıl daha aile, çocuklarının katillerinin bulunması için bekleyecekti. Bu konu ele alınırken de bütün köy töhmet altında kaldı. Hatta herkes birbirine düştü. 11 yıl önce Büşra ve Tuğçe yaşlarında olan yakınlarla "Sen neden o gün o yoldan geçmedin? Neyi gizliyorsan söyle" şeklinde sorular soruldu. Esasen her şey iki kuzenin tırnak aralarında gizliydi. DNA örneklerinin yıllar sonra yeniden incelenmesi ile katillere giden yol açıldı. Büşra ve Tuğçe'nin haberini yapan ajanslar haberin sonunu "Köy rahat bir nefes aldı" cümlesi ile bitirdi.

Sormadan geçemiyorum gerçekten bunu bir tek yetkili düşünmemiş midir? Veyahut tüm bu soruları polis sormuyor mudur?

Programlar güncel konular için nasıl sonuçlar doğuruyor? Evlilik programlarından sıkılmışken her gün kan revan olayların içinde bulduk kendimizi, daha mı iyi oldu?

'HOCAYA BAĞLANALIM'

Hande Ataizi'nin sunduğu "Sen İste Yeter" isimli program yayından kaldırıldı. Ataizi de herkese sözüm ona yardım elini uzatıyordu.

Yayıncı gidenlerden biri de Lerzan Mutlu. Mutlu, günlerce Zeynep Bektaş'ın kocasını aradı. Yerine avukat Duygu Çuhadar geçti. Çuhadar'ın şimdilerdeki başlığı "Kocasını çirkin diye terkeden kadın stüdyoda." Kadın boşanma davasını açmış. Evini ayırmış. Başka bir erkekle birlikte. Çuhadar'ın yetkin üslubu ise şöyle; "Boşanmadan neden biriyle birlikte oldun? Facebook'ta tanıştığın bir adama nasıl güvendin? Beni keser mi demedin mi hiç! Başkasıyla birlikte olmak için bekleyemedin mi?.." Mehmet Okuyan hocaya bağlanmak isteyen Çuhadar'ın öğrenmek istediği en önemli mesele ise, "Kadının resmi nikahı varsa dini nikah geçerli mi?"

Bu isimlerin arasında en şaşırtıcı olanı Balçıçek İltir. O da çok yaratıcı olduğuna kanaat getirdiğimiz 'Olay Yeri' programı ile performans sergiliyor.

ŞİMDİ BEN NEREYE GİDEYİM?

Son olarak RTÜK'ün dediğini en iyi 'anlayan' Esra Erol gibi duruyor. Evlilik programının formatını değiştiren Erol, yine locasında evlenmek isteyenleri oturtuyor. Bu kez yorumcu olarak. Yine 'tek tek basarıktan bade süzerekten' şarkısı ile aralara giriliyor ve elbet gözyaşı da dökülüyor. Ekranında yine bir kadın. "Başkası ile evliyken bir başkasından çocuğu olmuş bir kadın." Bu bilgi kurcalana kurcalana canlı yayınlarda elde ediliyor. Kadını ailesi reddediyor. Koca stüdyoyu terk ediyor. Bebeğin babası Erol'un geçen sezon güya evlenmek istediği isimlerden biri. Kadın soruyor "Ben nereye gideyim. Sığınma evine mi başvurayım bilemedim..."

ALTERNATİFİ

GÖRMEK İSTEYENLER

Uz atmaya gerek yok. Gündüz kuşağı televizyonlarda böyle akıp gidiyor. Şiddete maruz kalan hikayeleriyle bir kez de herkesin gözü önünde bunu yaşıyor. Sonra o şiddet program aracılığıyla sürdürülüyor. Farklı referanslardan alınan 'bilgiler' kadınlara yol gösterici olarak sunuluyor. Ve biz bunları izlerken bu şiddetin muhattabı oluyoruz. İzleyen erkekler de belki bu referanslara bakarak uygulayıcıları.

Herkes alkış tutarken alternatifini görmek isteyenler azımsanmayacak kadar çok. Doğruyu göstermenin ne olduğunu biliyoruz. Bu doğrunun televizyon kanalları kapatılarak KHK'larla nasıl çizildiğini de. Neyse ki Ekmek ve Gül ile şimdilik bu açığı kapatıyoruz. O zaman yazıyı o meşhur soruyla bitirelim cevabı siz verin "katil kim?"

İrem Derici, Rihanna ve 'Body Positivity'

Ezgi UNAY

İnsanlar şişmanlar ve yiyip yiyip kilo alamayanlar olarak ikiye ayrılıyor. Evet konumuz içimizi yiyip bitiren (onu da yiyen) şişmanlık veya onun gibi şeyler...

Vardır şimdi içinizde şunları duymuş olan: 'Zayıflasan yüzün çok güzel ama'; 'Sen kilo mu aldın ya da verdin?'; 'Büyük beden'; 'Pofuduk'; 'Yemeğin salçalısı kadının kalçalısı'. Unutmadan, bir de şu var: 'Şişmanlar komik olur'. Daha birçok şey sayabiliriz ama neyse... Kulağa sıradan sözler gibi gelse de gayet rahatsız edici cümleler ve kelimeler bunlar. Kelimelerin gücünü önemseyin; yolda karşılaştığınız insana sırf laf olsun diye 'Sen kilo mu aldın?' demeyin. Ay valla gına geldi bana.

Ülkemizi derinden sarsan zayıflıktan hastanelere düşen İrem Derici için üzüldük; ama niye o kadar zayıflamaya çalışıyor, niye bu kadarına gerek duyuyor, bunu da anlamaya çalıştık. Dünyaca ünlü şarkıcı Rihanna, mis gibi 'Kilolarımı seviyorum' diyerek bağıra bağıra dolaşır ortalarda. Rihanna'yı bağıra basıp örnek aldım, bu zayıflık algısını yıkmak için elinden geleni yapıyor. (I love you RiRi.)

Hemen size bu işi körükleyen kim, ne olduğunu söylüyorum; tabii ki medya. Ama ondan öncesi de var. İnelim çocukluğumuza... Veriyorlar küçükken elimize iri memeli, ince belli, makyajlı barbileri, kızlar da onlar gibi olmayı hayal ediyor. Sonra hayaller tersine dönüyor.

Televizyon dizi ve filmlerinde de hiç kilolu başrol oyuncusu gördünüz mü. Hep komik, yan karakterler oluyor şişmanlar. (Kıyamam size. Ne çektiniz milleti güldürüceğim diye.) Başrol oyuncularını ise sanki annesinin karnından tüysüz ve fönlü doğmuş gibi.

Bir de magazin programları var, evde oturup "Bu yaz kim yakalandı kameralara selülitli" diye izlediğimiz.

Ve dergiler... Kadın dergisi adı altında sayfalarca ne kadar zayıf olmamız gerektiğini, kusurlarımızı (kime göre) nasıl saklamamız gerektiğini her sayı üst üste yazan dergiler var. (Sanki tek derdimiz buydu, kurban olam Ekmek ve Gül'e). Velhasıl kelimelerden ona buna bakarken sosyal medyada bir kıza rastladım. (@berrague) Beden olumlama hareketini anlatıyor, ben de hemen kendimi olumlama için sayfasına konuk oldum.

Beden olumlama hareketi ne diyenlere anlatayım: 'Body Positivity' olarak bilinen beden olumlama hareketi medyada temsil edilmeyen veya ön yargılı yaklaşılın, standart kabul edilmeyen bedenlerin kendini ifade etmesi. İdeal vücut algısını yıkmak için oluşturulan bu harekete bedeni üzerinden aşağılanmış herkes dahil olabiliyor. Dünya çapında kızılı erkekli destekleniyor. Ülkemizde ise bazı kesimler bu hareketi şişmanlığa teşvik olarak adlandırıyor. Hareketin ön planında kadınlar var, dahil olan erkek sayısı az. Özetle demem o ki bedeninizi sevin. Beden olumlama hareketi umut veriyor, öz sevgiyi hatırlatıyor. Bir bakın siz de, belki kendinizi iyi hissedersiniz.

Her şeye koştuğumu sanıyorum ama aslında yerimde sayıyorum

Bugün bana 'Hayatını anlatır mısın?' deseler, geriye dönüp baktığımda tek gördüğüm bir hiç. Belki dışarıdan çok huzurlu, mutlu, iki çocuk annesi, çalışkan ve akıllı biri gibi görünüyorum. Ama öyle değil... Ben hayatını kurduğum hiçbir şeyi yaşamadım. Mesela küçük bir çocukken hayalim gelinlik tasarımcısı olmaktı. Tasarımcı olmayı bırak ilkokula bile gidemedim. Okula gitmek için çok ağladım ama göndermediler. Bugün hayatımda ki en büyük eksikliğim okula bile gidememiş olmamdır. Eşim bu konuda beni çok üzüyor. Sürekli 'Cahil insan! Cahilsin sen ne bilirsin ki? Sanki ne anlıyorsun?' gibi kırıcı sözler kullanıyor...

İlk evlendiğimizde kirada oturuyorduk ve çalışmıyordum. Kiradan kurtulmak ve çocuklarımın geleceği için çalışmaya başladım. Aslında bir işe yaramak çok güzel, ama evde küçük bir çocuk var ise her şeye yetişemiyorsun. Ben çalıştığım için çocuğuma babaannesi bakıyordu. Ama anladım ki anneden daha iyi kimse bakamazmış. İkinci çocuğuma hamileyken işten ayrıldım. Böylece ilk çocuğumla da daha fazla ilgilenebilecektim.

Bir yandan çocuğumla daha iyi ilgileneceğim ve aileye yeni katılacak bebeğim için seviniyordum ama aynı zamanda da kaygılanıyordum. Birine yetemiyorken ikincisi ne kadar doğru... Halbuki eskiden annelerimiz ne çok doğururdu. Kimseye bir şey olmazdı, kendi kendimize büyürdük. Zaman çabucak geçti ve ikinci çocuğumu kucağıma aldım. Okul açılana kadar her şey yolunda gidiyordu. İlk başlarda oğlumun okullu olduğuna, yeni şeyler öğreneceğine seviniyordum. Ama doğru düzgün eğitim verilmeyen devlet okulunda -anasını dahil- birinci sınıfta boş bir sene oldu. Başta da dediğim gibi annelik kendinden başka her şey demektir. Çocuğumun eğitimi için öğretmeni bile oldum. Bir çocuk yaramaz

da olsa kendi haline bırakılmaz. Çocuk hep 7 yaşında kalmıyor. Ona yolu sürekli biz göstereceğiz ki doğruyu bulsun. Bir öğretmen bunu anlamak istemedi, bir türlü çocuğumu sevdiremedik. Sınıfını değiştirmek istedim onu da çok gördüler.

Oğlumun eğitim hayatı ya hiç olacaktı ya da bir şekilde o okuldan kurtarmam gerekiyordu. Bir senemizi heba eden öğretmeni de müdürü de kendi haline bırakıp mecbur öze verdim. Ama şimdi bizi, daha doğrusu beni zor günler bekliyor. Çünkü özel okul demek sürekli para demek. Tek kişinin maaş aldığı bir evde daha da zor. Her şeye sürekli zam geliyor.

Faturalar, masraflar, bir de ufaklık var... Aslında çalışmak istiyorum. Ama çocuğum küçük olduğu için bu sefer de ikilemde kalıyorum. Büyük oğlum ne olacak? Onu da yalnız bırakmak istemiyorum. Evin bütün yükü eşimde. Ben ne kadar çocuklarla uğraşsam da her ihtiyaçlarını karşılasam da babalarının sürekli mesaide olmasını engelleyemem.

Çünkü mesaiye kalmaya yetmeyeceğini o da biliyor. İnsan o da, robot değil ya, yardımcı olmak istiyorum insanın zoruna gidiyor. Bana çocuğu bırakacak bir yerin var diyorlar. Bir kere dili yandı mı, sürekli şikayet edildi mi babaanne de olsa insan güvenemiyor. İşte kadın olmak bu kadar zor. Her şeye koştuğumu zannediyorum ama yerimde sayıyorum. 'Madem bakamayacağınız niye doğurdunuz?' demesinler diye evlatlarımızın gelecekleri için kimseye muhtaç yaşamasınlar diye çalışmak istiyorum. Tabi ki aklım ufaklığında kalmayacak şekilde çalışmam gerekiyor. Galiba çok şey istiyorum. Ama ben anneyim, çocuklarım rahatta olsun ki benim için de rahat olsun...

Tuzla / İSTANBUL

İnsanın insan tarafından sömürülmediği bir dünyada yaşamak istiyorum

Hakkâri Yüksekova Kamışlı köyünde yaşadım. Lise ve dershaneyi Yüksekova merkezde okudum. Şu an üniversiteyi açık öğretimde okuyorum. 2013 yılında İstanbul'a geldim. İşe yaklaşık üç haftadır başladım. Şu an bir tekstil atölyesinde çalışmaktayım.

İş koşulları oldukça zor, ilk İstanbul'a geldiğimde dikkatimi çeken tek şey çok sayıda tekstil işçisinin olduğuydu. İş hayatını ve kapitalizmin sömürsünü az nüfuslu bir ilçe olan Yüksekova'da açıkçası pek bilmiyordum. Oradaki tek amacım okumaktı, ama buraya geldikten sonra özellikle hayat mücadelesi veren 12, 13, 14 yaşlarındaki Suriyeli çocukların bana öğrettikleri oldu.

Her gün değişen eğitim sistemi, sömürülen kadınlar

ve çocukların bana hissettirdiği, kendim için de onlar için de mücadele etme gereği vardı. Beni ayakta tutan tek şey oldu. Binlerce eve ateş düşmüş, binlerce can yakmış bu sisteme karşı mücadele etmem gerektiğini ancak tekstil atölyesinde çalışarak anladım.

İnsanın insan tarafından sömürülmediği bir dünyada yaşamak isteğimin gururunu yaşıyorum.

Henüz 25 yaşında genç bir kadın işçi olarak bunları yazmak beni çok mutlu ediyor.

Sevgi ve saygı ile daha çok görüşeceğiz.

Lorin Töre
Kağıthane / İSTANBUL

Duygular ve feminist siyaset

DKY'den (Dünya Kadın Yürüyüşü) ve Ankara Üniversitesi Kadın Çalışmalarından kadınların bir araya gelerek başlattığı feminizm atölyelerinin ilkinin geçtiğimiz ay Ankara'da yaptık.

Atölyenin ortaya çıkma aşamasından önce DKY'nin içinde yer alan bir grup kadının sorusu şuydu: Var olan kadın örgütlerinin içinde bulunmadan da feminist tartışmalar yürütmek mümkün mü? Peki, bu tartışmaları iktidarın kadınlara ve feminist harekete dayattığı gündemden kopuk ama aynı zamanda onu da içeren ve yalnızca birbirimizi dinleyip, deneyimlerimizi aktarabileceğimiz bir toplanmaya dönüştürebilir miydik?

Aslında soruların cevabı tam da yanı başımızda hatta tabiri caizse köklerimizde saklıydı. 20'li ve 30'lu yaşlarında olan birçoğumuzun ne yazık ki tanıklık edemediği, 90'lar Türkiye kadın hareketinin tarihinden imrenerek okuduğumuz 'Bilinç Yükseltme/Deneyim Aktarımı' toplantıları 'Ne yapmalı?' sorusunun cevabı olarak karşımızda duruyordu.

Dertlerimizin, aktaracaklarımızın ya da tartışacaklarımızın bir sınırı olmamalıydı. Yani "Canım gündemde bu varken bu da konuşulur mu?" demeden, yıllardır yalnızca 'Akademik feministin' meselesiymiş gibi ötelediğimiz ama aslında her gün bir şekilde tartışma ihtiyacını hissettiğimiz her bir konu, atölyenin derdi olmalıydı. Kitaplardan, sloganlardan ve sokaktan öğrendiklerimizin yanına kendi deneyimlerimizi ve tartışmalarımızı da ekleyerek devam etmeliydik yola.

Baskının her türlü arttığı, üniversitele ve akademik alana direkt müdahalenin yaşandığı, kadın hareketinin kazanılmış haklarının budanmaya çalışıldığı şu dönemde yapmaya çalıştığımız bu küçük adımların bile yararlı olacağını düşünüyoruz.

Kadınların sözü hayatın her alanında. Görünür kılmak, üstüne koymak ve ileriye taşımak ise yine biz kadınların ellerinde. Ankara'dan kadınlarla deneyimlerimizi paylaşmak, bilgiyi üretmek ve kadın mücadelesine de bulunduğumuz alanlardan bir taş koymak için farklı alanlardan kadınlar olarak buluştuk.

Birlikte güçlü olacağımızı bilerek sizleri de bekliyoruz.

Helin DEMİRKENT
ANKARA

ekmekvegul

BirTıkDaKendimiçin

www.ekmekvegul.net

